БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 195(5087)
Суббото
Сентябриин
28
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

„Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай“ парти ба правительствын тогтоолые эрид шууд ба хэлбэршэгүйгөөр хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ябадал партийна, советскэ, газартаряалангай ба малажалай органуудай болон бүхы колхозуудай шухалын шухала зорилго болоно.

Парти ба правительствын түүхэтэ тогтоолые эрид шууд ба хэлбэршэгүйгөөр хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ

Большевистскэ парти болбол Ленин-Сталинай сэсэмэргэн һургаалын ёһоор, манай ороной ажалшан арадай халуун дэмжэлгэтэйгээр таралашадай үй түмэн жэжэ бутархай ажахынуудые хамтаруулжа, хүдөө ажахыда социализмын илалтануудые асарһан колхозно байгуулалтые зохеоһон байна. Колхозууд болбол манай партяар, манай арадай байгуулагдаһан социалистическэ томо томо ажахынууд мүн.

Хүдөө ажалай артелиин Устав хадаа нүхэр Сталинай шууд хүтэлбэри доро зохеогдожо, колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар бэхижүүлжэ, большевистскэ болгохо, колхознигуудые баян шадалтай болгохо гэһэн—иимэ гайхамшагта документ мүн болоно.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитет 1946 оной сентябриин 19-эй үдэр «Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» гэһэн тогтоолые гаргаба. Энэ сэсэмэргэн тогтоол юу харуулнаб гэхэдэ, ВКП(б)-гэй Центральна Комитет ба манай правительствын зүгһөө колхозуудай интересүүдые, үнэншэ колхознигуудай хүсэлэлнүүдые хамгаалха хэрэгтэ гүн ехэ анхаралые табиһыень гэршэлэн харуулна.

Манай агууехэ парти, манай Советскэ правительство колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар бэхижүүлжэ, тэдэнэрые ашаг олзо ехэтэй үгэдэг хүгжэнги томо ажахынууд болгохо, колхознигуудые хүсэтэй сэнгэлиг ажабайдалтай болгохо гэжэ хододоо тэмсэдэгынь ажалшан бүхэндэ эли тодохон байна.

Парти ба правительствын зүгһөө үгэгдэһэн заабаринуудые эрид шууд ба хэлбэршэгүйгөөр дүүргэхын орондо зарим партийна, советскэ, газартаряалангай ба малажалай органуудай болон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэриингөө элдэб түрэлэй гэмтэ ябадалнуудые гаргадаг байха юм. Энэ тухайгаар «Колхозуудта хүдөө ажахын артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» гэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол соо тодорхойгоор заагдаһан байнабшуу.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1946 оной сентябриин 19-эй тогтоол болбол колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар саашадань улам бэхижүүлхэ хэрэгтэ сэгнэгдэшэгүй ехэ удхатай тогтоол болоно. Колхозуудые дүүргэхэ ба колхозно Уставые эбдэхэ ябадалда эсэс табиха байна. Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэхэ ябадал хэдэ хэдэн шухалын шухала асуудалнууд дээрэ гараһан байха юм.

Тодорхойлон хэлэбэл, артелиин Уставые эбдэхэ ябадалнууд хадаа ажалта үдэрнүүдые буруугаар гаргашалха, ниитын колхозно газарые үрилтэ хэхэ, колхозно эд зөөрие хулгайлан үрихэ, колхозуудые хүтэлбэрилхэ демократическа үндэһэ һууринуудые эбдэхэ гэхэ мэтын асуудалнуудта гараһан байна гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй ЦК сэхэ зааһан байна.

Парти ба правительствын тогтоолоор элирүүлэгдэһэн тэдэ хазагай ябадалнууд манай республикын колхозуудта бүришье ехээр гараһан байна. Ажалта үдэрнүүдые буруугаар гаргашалха, ниитын колхозно газарые үрилтэ хэхэ, колхозой баялигые хулгайлан үрихэ, колхозно демократическа үндэһэ һууринуудые эбдэхэ гэхэ мэтээр артелиин Уставые эбдэһэн ябадал манай колхозуудаар ехэл олоор гаранхай гээшэ. Хэжэнгын, Яруунын, Ториин, Курумканай ба зарим нэгэн бусад аймагуудта гараһан хорото баримтанууд дээрэ хэлэгдэһэниие баталнаа үгэнэ. Юуб гэхэдэ, эдэ аймагуудай олон тооной хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхозно Уставые хэлбэршэгүйгөөр эбдэжэ, колхозой һүрэг зөөрие үриһэн ба ондоошье хэдэ хэдэн тэсэшэгүй муухай юумэнүүдые хэһэн байха юм. Номоев, Антакшинов, Аюшеев, Миронов гэгшэд партиһаа гаргагдажа, хуулиин хатуу хэмжээ амасхаяа байнад. ВКП(б)-гэй Ториин аймагай пленум һаяхан үнгэржэ, айкомой секретарь байһан Иванов гэгшые колхозно байгуулалта тушаа парти ба правительствын политикые хазагайруулһанайнь түлөө ВКП(б)-гэй айкомой нэгэдэхи секретариин тушаалһаань сүлөөлжэ, партиһаань гаргажа хаяһан байна. Хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэжэ, колхоздо харша ябадалнуудые гаргаһан дайсан этэгээдүүдые хэһээн зэмэлхэ ябадал газар газарта хэгдэжэ байна.

Колхозой Уставые эбдэгшэд, колхозно баялигые үрин һүйдхэгшэд, артелиин ниитын газарые хороогшод болбол колхозно байгуулалтын хорото дайсад мүн гээшэ. Тэдэнэртэй эрид шангаар ба гам хайрагүйгөөр тэмсэхэ гээшэ политическэ гүн удхатай хэрэг мүн. Иимэһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй энэ оной сентябриин 19-эй тогтоолые эрид шууд ба хэлбэршэгүйгөөр хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ябадал партийна, советскэ, комсомольско газартаряалангай, малажалай органуудай ба бүхы үнэншэ колхознигуудай шухалын шухала зорилгонь болоно.

Парти ба правительствын тогтоол болбол хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэхэ ябадалые үндэһөөрэнь усадхаха хэрэгтэй гэжэ шууд сэхэ эрилтые бидэнэй урда табиба. Колхозой Уставые хазагайруулгые бүримүһэн усадхаха талаар Министрнүүдэй Совет ба Центральна Комитет тус тогтоол соогоо айхабтар шухала хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

Ямар ямар хэмжээ ябуулганууд хараалагдааб гэбэл: артелиин Уставые эбдэжэ, колхозой хогшол зөөрие үрин һүйдхэһэн этэгээдүүдые сүүдэй харюусалгада хабаадуулха; Уставай хуулита хүсые хүсэд ба дүүрэнээр бодхоохо; колхозуудта ажалта үдэрнүүдые үрихэ ба колхозой олзо ашагые буруугаар хубааха ябадалые зогсоохо; «Колхозуудай ниитын газарые үрилтэһөө хамгаалха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй 1939 оной майн 27-ой тогтоолые хуулита хүсэндэнь дүүрэн оруулха; энэ оной ноябриин 15 хүртэр колхозуудай ниитын газарые ба бууса шадарай участогуудай хэмжээнүүдые шалгаад, газарые бүридхэһэн дансанууд соохи бэшэлгэтэйнь сасуулан шалгаха; колхозуудта түлэгдэхэ ёһотой бүхы үри доемхые гурбан һарын болзор соо сүм усадхаха; артелиин Уставаар хараалагдаһан демократическа бүхы гурим журамуудые һэргээн бодхоохо; 1946 оной ажахын дүнгүүд тухай колхозуудай правленинүүдэй тоосоото элидхэлнүүдые соносхын тулада, 1947 оной февралиин 15 хүртэр бүхы колхозуудта колхознигуудай хамтын суглаануудые үнгэргэхэ.

Эдэ хэмжээ ябуулганууд болбол колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар бэхижүүлхэ хэрэгтэ, артелиин Уставые эбдэхэ ябадалда эсэс табиха хэрэгтэ манай дайшалхы программа болоно. Тиимэһээ парти ба правительствын зүгһөө гаргагдаһан тус тогтоолые эрид шууд ба хэлбэршэгүйгөөр хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ партийна советскэ ба бусад органуудай болон бүхы олонниитын нангин үүргэнь болоно.

Хүдөө ажахын артелиин Сталинска Устав колхозно ажабайдалай эбдэршэгүй хуули мүн. Энэ Уставые зүбөөр ба хэлбэршэгүйгөөр бэелүүлгэ—колхозно байгуулалтын талаар агууехэ Сталинай үгэһэн заабаринуудые бэелүүлһэн ябадал мүн.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН АРТЕЛИИН УСТАВЫЕ НАРИНААР САХИЖА, КОЛХОЗОЙНГОО АЖАЛЫЕ УЛАМ ЕХЭЭР ХҮГЖҮҮЛЭЕ

★ ★ ★ ★

КОЛХОЗОО УЛАМ ХҮГЖҮҮЛХЭ УЯЛГАНУУДЫЕ АБАНА

Калининай нэрэмжэтэ колхоз таряахуряалгын хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар үнгэргэжэ байһан колхозуудай тоодо оролсомоор юм. Мүн ургасыншье талаар энэ колхоз Баргажанай ондоо артельнүүдтэ булигдахагүй байна. Таряа хадалгые үни хада дүүргээд, гүрэнтэеэ сүм тоосожо байха юм. Тэрэшэлэн ерэхэ жэлэй тарилгада зорюулһан парые һайн шанартайгаар элдүүрилжэ байнхай.

Адуу малаа садхалан дулаанаар үбэлжүүлхын түлөө энэ колхозойхид онсо анхаралаа табина. Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ, малай үбэлэй байрануудые дулаалха хүдэлмэринүүд эндэ түрүүшын зорилго болонхой.

Мүнөө «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолые дуулаад байхадаа, дурсагдагша колхозой членүүд колхозоо улам хүгжүүлхэ хэмжээнүүдые хараалһан уялгануудые абажа, социалистическэ мүрысөөндэ үшөө эршэтэйгээр оролсобод.

Г. БАДМАЕВ.

Гүнзэгы баяртайгаар угтаба

«Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолые Хэжэнгын аймагай колхозууд халуунаар угтажа байна. Энэ тогтоолые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаанууд хаа-хаанагүй үнгэргэгдэжэ эхилээ.

Сентябриин 25-да «Ленин зам» колхозой членүүдэй хамтын суглаан болоҗо, тэндэ суглараrшад правительство ба партиин тогтоолые угаа ехэ баяртайгаар уттаба. Суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд болбол ажалта үдэрые буруугаар гаргашалха ябадалые дары усадхаха тухай ехээр тогтожо хэлэбэд. Тиихэ зуураа энээнһээ урда тээ өөрынгөө колхоздо хүдөө ажалай артелиин Уставай ехэхэнээр хазагайруулагдадаг байһан тухай үгэ хэлэгшэд эрид шүүмжэлһэн байха юм. Жэшээлхэдэ, тус колхоз 8 гектар газар колхознигуудай ямаршье зүбшөөлгүйгөөр аймагай центрэй хүдэлмэришэд ба албахаагшадай огородто таһалагдажа үгтэһэн байна.

Колхозой хамтын суглаанда хабаадагшад болбол правительство ба партиин тогтоолые халуунаар һайшаагаад байхадаа, артелиин Уставые хазагайруулагшадтай эрид тэмсэл хэжэ, гэмтэ нюурнуудые хуулиин харюусалгада хабаадуулха тухай тогтоол гаргаа.

Дээрэхи колхозойхид «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй сэсэмэргэн тогтоолдо харюу болгон гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэһэн байна. Мүн адуу малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые шиидхэхын зорилгоор, эндэхид ударна табан хоног соносхоһон байха юм.

Тэрэшэлэн энэ тогтоолые зүбшэн хэлсэһэн аймагай ондоо колхозууд артелиин Уставые наринаар сахиха хэмжээнүүдые хараалһан тодо һонор шиидхэбэри абанад.

Парти ба правительствын тогтоолдо иимээр харюусаба

Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Суулга) мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолдо харюу болгон адуу малай үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхэхэ уялгануудые абаһан байна.

Һүнэй товарна фермые даагша Г. Дондоков гэгшын хүтэлбэри доро малай байра байдалые заһабарилжа байһан һаалишад Ч. Нимбушеева, Д. Эрдыниева ба бусад һаянай илангаяа һайнаар хүдэлмэрилдэг болоо. Малай үбэлэй байранууд доторхи шэбхэ шабааһан арилгагдажа, сэбэр болгогдоо. Мүнөө үедэ нарай. малай байранууд заһа барилагдажа байна.

Дурсагдагша колхозой МТФ ба ОТФ-гэй малшад правительство ба партиин тогтоолые хэрэг дээрэнь бэелүүлэн, Сталинска Уставай эрилтын ёһоор хүдэлмэрилхын түлөө шармайн оролсоод, үхэр малаа урин дулаан байрада, садхаланаар үбэлжүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые абажа байха юм.

Ж. ЦЫБАНОВ.

РЕСПУБЛИКЫН ПОЛИНУУДААР

★ ★ ★ ★ ★

Закаменай аймагай Хамниин сомоной Калининай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг комбайнер Лубсанцырен Ванданов гэгшэ үндэр дээдэ ажалай бүтээсэ туйлана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Ванданов.

О. Зеккиин фото.

МТС-эй ЭРХИМ БРИГАДА

Окино-Ключевскэ МТС-эй нүхэр Разуваевай хүтэлбэрилдэг залуушуулай тракторна бригада Бичурын аймаг соо нэрэтэй солотой болонхой. Энэ бригадын членүүд тракторна хүдэлмэриингөө жэлэй түсэбые сентябриин 10-да 134 процент дүүргэһэн байха юм. Тус бригада 1196 гектарай орондо, 1629 га элдүүрилжэ, 1580 килограмм горючи арбилһан байха юм.

Бригадын түрүү тракторист Захар Поляков гэгшэ ЧТЗ тракторaар 613 гектар элдүүрилжэ, 548 килограмм горючи арбилба. Мүн трактористнууд Евдокия Куренкова, Григорий Куприянов гэгшэд Захар Поляковто булигдаагүй байнад.

Полевой хүдэлмэриин эхилһэнһээ хойшо эрхимлэжэ ябаһан энэ бригада ВЛКСМ-эй айкомой дамжуулгын Улаан туг бариһаар.

Таряа тушаалга һаяар дүүргэхэнь

Бичурын аймагай түрүү колхозууд таряа сохилгые шангадхажа, гүрэнтээ түргэн тоосохын түлөө эрид хэмжээнүүдые абажа байна. «Ким» колхоз бэлэдхэлэй пунктда 240 центнер таряа тушаагаа. Мүн Круминай нэрэмжэтэ колхоз 307 центнер таряа тушааһан байна.

Эдэ колхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбүүдээ һаяар дүүргэхэнь.

Үбгэдүүд оролдосотойгоор ажаллаба

Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой (Зэдэ) үтэлһэн членүүд Далай Янжин, Буянта Хаюев гэгшэд энэ жэлдэ огородой үндэр ургаса хуряахын түлөө оролдосотойгоор ажаллаһан байна. Тиигэжэ капуста, мангир, морковь мэтын огородой культурануудай бараг ургаса хуряаба.

Эдэ хоёр үбгэдэй ерэхэ жэлдэ үшөө һайн ургаса абахын түлөө тэмсэхэ байһандань найдагдана.

Д. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Малай байра заһабарилха бригаданууд

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (**Манай информаторһаа**). Ульдиргын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой правлени адуу малай үбэлэй байра байдалые урин дулаанаар заһабарилха хэрэгтэ онсо анхаралаа табина. Энэ колхоздо эмхидхэгдэһэн барилгын хоер бигадые нүхэр Бадмаев хүтэлбэрилнэ.

Тиин, нүхэр Бадмаев бригадынгаа членүүдэй хүсые зүбөөр элсүүлжэ шадаа.

Барилгын бригадануудай 15 членүүд адуу малай үбэлэй байрануудые заһабарилжа, урин дулаан болгохоһоо гадна, эбэртэ бодо малай нэгэ байра шэнээр бариба. Эдэнэр үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые һаяар дүүргэхэнь.

Гүрэнэйгөө урдахи уялгые хэзээ дүүргэхэ юм

Яруунын аймагай 6 колхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбүүдээ дүүргэһэн байна. Тэдэнэй дунда «Улаан Ярууна», Үльдиргын сомоной Кировэй, Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд бии. «Улаан Ярууна», Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд таряа хадалгаяа сүм дүүргэһэн байна.

Гэбэшье, юрэнхыдөө яруунынхид гүрэнэйнгөө урдахи уялгые хангалтагүйгөөр дүүргэжэ байха юм. Түбхын түрүүн энээндэ XVII партконференциин нэрэмжэтэ колхозые баримта болгомоор байна. Энэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Морохонов, партийна организациинь секретарь нүхэр Будажапова) хуряажа абаһан таряатай байһан аад, мүнөө хүртэр гүрэндэ нэгэшье килограмм тушаагаагүй байха юм. Мүн иимэрхүү байһан колхозууд Яруунын ондоошье нютагуудаар бии байна.

Гүрэнэйнгөө урдахи уялгануудые иимэ хуули бусаар унжагайруулжа байһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө болтор юу бодожо һууна гээшэб?

Ц. Д. ДУГАРОВ.

Үбһэ абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэө

Хойто-Байгалай аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой членүүд үбһэ абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ, адуу малаа садхаланаар үбэлжүүлхэ аргатай болобо. 1095 центнерэй орондо, 1344 центнер үбһэ тэжээл абаа.

Тэрэшэлэн тус колхозой адуу малай үбэлэй байра байдалнууд урин дулаанаар заһабарилагдажа бэлэн болохоео байна.

ВЦСПС-тэ

ВЦСПС-эй Президиум болбол коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гэй хүдэлмэри тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

1945 ондо хэдэн арбаад бани, угаабариин газарнууд һэргээн бодхоогдоһон ба бариг даһан байгаа. Энэ овой хоёрдохи хахадта Астраханьда, Куйбышевта, Саратовта, Смоленскдэ, Клиндэ, Орехово-Зуевта банинууд ба угаабариин газарнууд, мүн Москвада Мироновско, Шереметьевскэ банинууд ба Савлуновско баниин эрэшүүлэй таһаг ашаглалтада үгтэхэ юм. Коммунальна ажахын предприятинуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд ба запасна частьнуудые бэлэдхэхын тула Москва, Ленинград, Свердловск, Куйбышев ба Горькидо заводууд эмхидхэгдэжэ байна.

Коммунальна ажахын предприятинуудые үбэлдэ бэлэдхэл октябриин I-һээ хойно бэшэ дүүрэһэн байха ёһотой. Шухала хэрэгтэй түлишын запасые энэ болзор соо байгуулхаар шиидхэбэрилэгдэбэ. Угаабариин газарнууд мылэ, содо гэхэ зэргын материалнуудаар хангагдажа байха. Дотор хубсаһые угаалгын болзор арбан үдэрһөө үнгэрхэ ёһогүй.

Бүхы коммунальна банинуудай хүдэлмэриин үдэрые уртадхахань шухала гэжэ ВЦСПС-эй президиум тоолобо.

Коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй культурна ба ажаһуудалай хангалтые һайжаруулха арга хэмжээнүүд хараалагдаба.

Дайнай урда тээ байһан клуб, улаан булан ба библиотекэнүүдые ажахын организацинуудтай хамтаржа һэргээн бодхоохые профсоюзай ЦК-да дурадхагдаа. Сталинска ба Рублевско водопроводно стаьцинуудай клубуудые түхеэрэлгэдэ зөөри гаргажа үгтэбэ. Коммунальна ажахын предприятинуудтахи улаан булангуудай тоое энэ жэлдэ 2.000-ла, мүн нүүдэл библиотекэнүүдые—270-да хүргэхэ. (ТАСС).

Басагадай һургуулида арбан нэгэдэхи классуудые байгуулга

1946—1947 оной һуралсалай жэлһээ эхилээд, басагадай 24 дунда һургуулинуудай дэргэдэ педагогическа арбан нэгэдэхи классуудые эмхидхэхэ тухай приказда РСФСР-эй гэгээрэлэй Министр А. Г. Калашников гараа табиба. Эдэ классуудта тус бүри 25 һурагшад байха.

Московско 5 һургуулинуудта, Ленинградска 2 һургуулида ба Симферополиин, Загорскын, Подольскын, Дзауджикаугай, Владивостогой, Читын, Барнаулай, Хабаровскын, Кировскын, Тамбовой, Омскын, Иркутскын, Чебоксарай, Прокопьевскын, Кемеровэй, Сталинскын ба Костромагай нэгэ нэгэ һургуулинуудта педагогическа арбан нэгэдэхи классууд байгуулагдаха. Дунда һургуулинуудые дүүргэгшэд шалгалтагүйгөөр энэ класста абтаха юм.

Эдэ классуудай хэшээлынь октябриин 1-һээ эхилхэ байна.

ХРОНИКО

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар нүхэр Алексей Яковлевич **Фомин** Бурят-Монгол АССР-һээ мордохо болоһон туладаа Бурят-Монгол АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын уялгаһаа сүлөөлэгдэбэ.

* * *

Нүхэр Иосиф Антонович **Антонюк** гэгшэ Бурят-Монгол АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшээр томилогдобо.

* * *

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар нүхэр Михаил Алексеевич **Ершов** Бурят-Монгол АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшын тушаалһаа сүлөөлэгдэбэ.

* * *

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар нүхэр Борис Яковлевич **Криштаб** гэгшэ Бурят-Монгол АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор томилогдобо.

Партийна ажабайдал

ТҮРҮҮ КОЛХОЗ БА ТЭРЭНЭЙ ПАРТОРГАНИЗАЦИ

Үбһэ ба таряа хуряалгын, мүн гүрэндэ таряа тушааха түсэбүүдээ Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозойхид амжалтатайгаар дүүргэжэ байнад. Тус колхозой поли дээрэ һүни үдэр илгадгүй трактор, автомашина болон комбайнуудай абяан таһарнагүй. Өөһэд хоорондоо мүрысэдэг энэ колхозой эрэтэй эмэгтэй членүүд ажалай үндэр бүтээсэтэйгөөр хүдэлмэрилнэд.

Колхозой партийна организацида 40 коммунист тоологдоно. Тэдэнэрэй 90 гаран процентнь сэхэ тарчан ажалай ба малай фермэнүүд дээрэ хүдэлмэрилдэг юм. Парторганизациин агитколлективэй 16 агитатор партийно-политическэ ба агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие колхозниигуудай дунда эдибхитэйгөөр ябуулна. Эдэнэрэй дунда колхозой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, нютагай интеллигентнүүд ба колхозно үйлэдбэриин түрүүшүүл болохо коммунистнууд, комсомолецууд ба партийнабэшэ большевигүүд бии.

Агитколлективые коммунист нүхэр Чагдар Аюшеев хүтэлбэрилнэ. Эндэхи агитаторнууд хадаа колхозниигуудай дунда ниитэ-политическэ болон культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэринүүдые һайжаруулха тушаа гол анхаралаа табидаг юм. Үбһэ ба таряа хуряалгын эхилһэнэй түрүүшын үдэрһөө хойшо бригада болон звенонуудта хэн агитатор, ямар асуудалаар политическэ темэтэй хөөрэлдөө хахаб гэжэ түсэб зохёогоод, тэрэнээ үдэр бүри бэелүүлнэ. Коммунистнууд болон комсомолецуудые эгээн шиидхэхы участогуудта томилһон байгаа. Эдэнэрэй олонхинь стахановецуудта тоологдоно.

Тэрээнһээ гадна, коммунистнууд ба комсомолецуудай болбол политическэ ба теоретическэ удхатай элидхэл ба лекцинүүдые уншана. Мүн агитаторнуудтайгаа удаа дары семинар үнгэргэнэ. Үбһэ ба таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо агитаторнуудай семинар 5 дахин болоо. «Ургасын гээлтэтэй тэмсэлдэ агитаторнуудай үүргэ», «Агитаторнууд—социалистическэ мүрысөөн эмхидхэгшэд мүн», «Ханын газетэ ба «дайшалхы хуудаһануудай» ажалай үндэр бүтээсын бэ эрхим шанартай хүдэлмэриин түлөө тэмсэхэ үүргэнүүд», «Хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө наглядна туһаламжа хайшан гэжэ хэрэглэхэб» гэхэ мэтын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Эрхим агитаторнууд-коммунист нүүд нүхэд Г. Очиржапов, Д. Чимитов, комсомолец Л. Д. Ринчинов, 62 наһатай Чагдар Бадмаев болон бусад парти ба правительствын шиидхэбэринүүд тухай, мүнөө үнгэргэдэжэ байһан ажахын ба политическэ кампанинууд табанжэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ хэрэгээр үүргэтэй байһан тухай, СССР-эй гадаадын ба дотоодын оршон байдал тухай асуудалаар үдэр бүри хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

«Улаан малшан» гэжэ ханын газетын редколлегиин членүүд нүхэд Ринчинов, Халзанов ба Чойнзонов гэгшэд һарадаа хоер дахин газетэ гаргана. Тус газетэ халаа колхозойнгоо бии болоһонһоо хойшо аяар 18 жэлэй туршада гаргагдажа, эрэтэй эмэгтэй колхозниигуудые политическэ хүмүүжүүлнэ. Бүхы дээрээ 358 номер гаргагдаба.

Колхозой ажаүйлэдбэри дээрэ ябагшадай ехэнхи хубинь залуушуул байна. Эндэ 56 ВЛКСМ-эй члэнүүд бии. Тиин, тэдэнэйе политическэ ба культурна талаар һургаха ба хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй. Эдэнэр парторганизациин зүгһөө ехэхэн туһаламжа эринэ. Партийна организаци хадаа энэ эрилтэнь хангадаг байха юм. Комсомолецууд ба союзнабэшэ залуушуулай түсхэлээр ба хүсөөр эмхидхэгдэһэн урлиһайханай самодеятельностиин кружогые эндэхи колхозниигууд өөрынгөө театр гэжэ омогтой хухюунээр нэрлэдэг юм.

Культурно-гэгээрэлэй ба агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриин ниимэ һайнаар табигдаһан дээрэһээ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйладаг гансахан колхоз соогоо бэшэ, харин бүхы аймаг соогоо алдар суутай болоһон стахановецуудай тоо олошоржо. Тэдэнэй тоодо Д. Зундуев, Д. Халзанов, Д. Санжиев, Б. Данзанов, А. Очиржапова, Д. Нимаева, Б. Насыкова, Даши Дондокова болон бусадые оруулаада болоно.

Таряан ба малажалай бригада болон звенонуудта ажалладаг эрэтэй эмэгтэй колхозниигуудые ажалай амжалтануд тэшэ эмхидхэгшэд ба үүсхэгшэд имагта коммунистнууд болон комсомолецууд болоһой. Тэдэнэр хадаа гансахан лэ дулэтэмэ үгэнүүдээрээ бэшэ, ажалшадые хүмүүжүүлхэ бэшэ, харин өөһэдынгөө бэеэр шэн зориготойгоор ажаллажа. большевистскэ жэшээ харуулдаг байна юм.

Н. ДОНДУКОВ. ВКП(б)-гэй Обкомой инструктор.

Депутат К. А. Болдоновагай ажал хүдэлмэри

Хүдөө ажалай томохон артелиин ажал хүдэлмэринь амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байха юм. Ургаса хураалга, гүрэндэ таряа талха тушаалга, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд нэгэ доро ябуулагдана. Һуралсалай шэнэ жэл эхилээ. Зунай сагта колхозниигуудай барижа дүүргэһэн шэнэ һургуулиие аймагай комисси тушаажа абана.

Депутат Ксения Аполлоновна болбол колхозойнгоо бүхы һалбаринууд дээрэ ябана. Комбайн, молотилка, жатка тухай һаналаа ехээр табижа, тэрэнэй хүдэлмэриие эмхитэй гуримтайгаар ябуулха хэрэгтэнь колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ гэхэ гү, али өөрынгөө оролсоодоо ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ. Энэ колхоз хадаа 2.000 шахуу гектар ургаса хуряаха ба 3.000 центнер таряа талха гүрэндөө тушааха түсэбтэй юм.

Ксения Аполлоновна хадаа өөрынгөө орлогшо нүхэр Тайхаров, правлениин членүүдтэй болон бригадирнуудтай хамта хэхэ хүдэлмэринингөө түсэбые ехэхэн хэшээлтэйгээр зүбшэн хэлсэнэ. Тиихэ зуураа, өөрынгөө һунгагшадтай халуун холхеэ холбоо тогтооно. Областиин бүхы районуудһаа үдэр бүри олон тооной бэшэгүүд ерэдэг байха юм. Энэ бэшэгүүдэй конвертнууд дээрэ ниимэ гаршагтайгаар бэшэгдэдэг гэбэл: «Нукутска аймаг колхоз «Уигинский скотовод», СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр К. А. Болдоновада». Эндэ эрэтэй эмэгтэй колхозниигууд ба хүдэлмэришэд, советскэ интеллигентнүүд, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидууд олон зүйлэй асуудалнуудаар хандажа бэшэхэдээ, элдэб зүйлэй гуйлтануд, эрилтэнүүд ба гомодолнуудые оруулдаг байха юм.

Ксения Аполлоновна хадаа булгандань хариу үгэдэг. Тиихэтэй хамта, Облисполком ба райисполкомуудта бэшэхэжэ, тэдэнэрэй эрилтэнүүдые хангадаг заншалтай байна. Һуралсалай шэнэ жэлэй эхилхын урда тээ депутат К. А. Болдонова болбол Нукутска аймагай багшанартай хөөрэлдөө хээ һэн. Тиихэдэ багшанар хадаа һуралсалай жэлдэ түгэс бэлэдхэл хэһэншье мүртөө, ном дэбтэр хомортой байнабди гэжэ мэдүүлһэн байгаа. Түбхын түрүүндэ, түрэл хэлэнэйнгээ ном дэбтэр хомортой байна гэжэ мэдүүлһэ. Мүн һургуулиин библиотекэ ном дэбтэрээр үгытэй байна гэжэ мэдүүлһэн байб.

Һургуулида хэрэглэгдэхэ ном дэбтэрнүүдые түргэнөөр хэблэлһэн тулада нютагайнгаа гэхэ гү, али Иркутск городой типографида энэ номые хэблэхэ тухай багшанар дурадхал оруулаа һэн. Ксения Аполлоновнатай уулзалган дээрэ дунда һургуулиин багша нүхэр Соскина гэгшэ материальна туһаламжа үзүүлхэ гуйба. Ушарынь энэ багшын нүхэр хадаа фронт дээрэ наһа бараһан байгаа.

Нукутска дунда һургуулиин директор нүхэр А. Ф. Трубачеев гэгшэ өөрынгөө депутатда һургуулиин шэнэ гэр байра бариха дурадхалтайгаар хандаба.

Эдэ бүгэдэ эрилтэнүүд ба гуйлтануудта арадай һунгамал Ксения Аполлоновна тон анхаралтайгаар хандаха зуураа, энэ эрилтэнүүдые дүүргэхэ хэрэгтэнь али болохо туһаламжа үзүүлхэб гэжэ найдуулна.

И. МУРУЕВА.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЛЕКЦИ

Лекционно бюрогой лектор нүхэр Стужин гэгшэ «Дурлал, хани барисаан ба нүхэрэл тухай» гэһэн лекци Ярууныи аймагай центртэ ажаһуудаг залуушуулда зорюулжа уншаба. Энэ лекцидэ 100 гаран хүн хабаадалсаһан байна. Тэдэнэр олон тооной асуудал һуража, тодо һонор харюу абаһан байнад.

Нүхэр Стужин болбол һаеын удаарһүдтэ аймагай колхозуудаар ябажа, хэдэн темээр лекцинүүдые уншахань.

Житомирско областиин ажалшад ай жэшээгээр Ташкентскэ хүдөөгэй районой колхозниигууд һургуулида туһалха воскресник үнгэргэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Навойын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин колхозниигууд һургуулиин партануудые заһабарилжа байна.

И. М. Пенсоной фото (ТАСС-эй фотохронико).

СОВЕТСКЭ БАГША ЭРХИМ АГИТАТОР БАЙХА ЁҺОТОЙ

гэжэ Түнхэнэй зарим багшанар мүнөө болтор ойлгоогүй

Шэнэ табанжэлэй түүхэтэ ехэ зорилгонуудые болбол идеологическа хүмүүжэлэй хүдэлмэриие һайжаруулхые, урданай сагай һанаа үзэлтэй улам шангаар тэмсэхые эринэ.

Гэхэ зуура советскэ багшанар болбол энэ гүрэн түрын хэрэгые бэелүүлхэ хэрэгтэ бага бэшэ үүргэ дүүргэхэ ёһотой. Манай ургажа ябаа үетэниие һургажа хүмүүжүүлһынгөө хажуугаар манай общественна культура хүсэн болохо багша хүн хадаа ажалшан арадай дунда политическэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха, тэдэнэрэй оюун ухаан ба абари зангиинь хүгжэлтые улам хүгжүүлхэ, тэдэнэрэй ажабайдалые идейнэ талаар улам баяжуулха ёһотой.

Гэбэшье манай Түнхэнэй аймагай багшанар болбол партийна эхин организацинуудай зүгһөө ябуулжа байгаа олонниитын ба политическэ хүдэлмэридэ һулаар оролсоно гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Олон багшанар агитатор гэжэ нэрэтэй аад, үнэнтэ дээрээ юушье хэдэггүй байха юм. Жэшээлхэдэ «Гигант» колхозой дэргэдэхи партийна эхин организациин агитатор һургуули-багшанар нүхэд Пермякова, Зверева, Димова өөһэд өөһэдынгөө участогууд дээрэ ямаршье хүдэлмэри ябуулдаггүй ба колхоздо юушье боложо байһыень мэдэхэгүй байдаг. Тиихэдэнь яагаад ниимэ байнаб гэжэ тэндэхи партийна эхин организациин секретарь ба агитколлективые даагшаһаа асуухада «өөһэдөө Сталинскэ шэнэ табанжэлэй хуулиие мэдэхэгүй, мүн мүнөөнэй байдал мэдэхэгүй аад, хайшан гэжэ хэшээл ябуулха юм» гэжэ харюуса. Энэ харюушье ехэл зүб. Энээн тухай һаяхан үнгэрһэн багшанарай суглаан дээрэ ехэ хэлэгдэһэн ба шүүмжэлэгдэһэн байха юм. Иимэрхүү байдал мүн Кыренскэ сомоной «Память Ильича», «Буркавполк» колхозуудай дэргэдэхи партийна эхин оргнизацинуудта үзэгдэнэ.

Багшанарта даалгабари үгэхыень үгеэд, тэрэнэй дүүргэлтые шалгахагүй гээшэ партийна эхин организацинуудай нэгэн дутагдал болоно.

Нүгөө талаһаа, арадай дунда түрүү зон болохо багшанар өөһэдынгөө эдибхи гаргахын оронда, парторганизациин зүгһөө хэлэлгэ, һануулга хүлеэжэ һуудагынь баһал таагүй хэрэг болоно.

Манай аймагай багшанар арад зоной дунда ябажа, мүнөө үеын улас хоорондын байдал тухай элидхэлнүүдые гү, али бусад олон асуудалнуудаар хөөрэлдөө хэдэггүй байна. Энэ талаар багшанар өөһэдөө эдибхи гаргадаггүй ба аймагай культурно-гэгээрэлэй таһагай, ВКП(б)-гэй айкомой пропаганда ба агитациин таһагай зүгһөө тодорхой тиимэ түсэб ба даалгабари байдаггүй байна.

Манай багшанар хадаа агитациин тула шухала хэрэгтэй зүйлнүүдтэ анхаралаа табидаггүй байна. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэбэл, али шухала лозунг плакадууд бурят колхозуудаар ород хэлэн дээрэ, ород колхозуудаар бурят хэлэн дээрэ бэшэгдэнэхэй байдаг. Гайхахадаа асуухадашни, харин агитаторнууд багшанар өөһэдөө бэшэһэн, үлгэһэн байха юм гэжэ харюусадаг байна. Жэшээ болгоходо, «Гигант» гэжэ ород колхоздо лозунгнууд бурят хэлэн дээрэ байха юм.

Зарим багшанар колхозуудай дэргэдэхи урлиһайханай самодеятельностьдо туһалдаггүй байна. Жэшээлхэдэ, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи комсомолэй эхин организациин секретарь нүхэр Манзоров эхин һургуулиин багша нүхэр Сосоровые урлиһайханай самодеятельностиие эмхидхэлсыт гэжэ хандахадань, нүхэр Сосорова иимэ харюу үгэһэн байна: «Би артист боложо ябаагүй хүм, болохоёшье түхэрэнэгүйб».

Дээрэ хэлэгдэһэн дутуу дундануудые саашадань тэсэжэ болохогүй. Багша хүн гээшэ арадай дунда эрхим агитатор, хүмүүжүүлэгшэ байха ёһотой.

С. СОТНИКОВ.

ЭРХИМЭЭР АЖАЛЛАНА

Олонитэ ажалшан арадые эдеэ хоолой зүйлөөр элбэгээр хангаха ябадалые улам һайжаруулха гээшэ шухалын шухала хэрэг болоно. Улан-Удын талханай комбинадай коллектив үйлэдбэринингөө түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ түрүүлээ социалистическэ мүрысөөндэ оролсобо.

Энэ оной август һарын түсэбэй ёһоор тус коллектив 183 тонно продукци бэлэдхэн гаргаха байһан аад, 201 тонно продукци гаргажа, үйлэдбэринингөө түсэбые 109,5 процент дүүргэһэн байна.

Комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда халаанайнгаа нормые 140 процентһээ доошо бэшэ дүүргэдэг түрүүшүүлэй тоо нилээдгүй олошоржо байна. Тэрэшэлэн өөрынгөө дүй дүршэлые дээшэлүүлһэнээ гадна, залуу хүдэлмэришэдтэ һайн дүршэлөө дамжуулжа, шэнэ кадрнуудые бэлдхэхэ ябадалда туһалдаг ... түүл баһал бии. Ж... энэ коллективтэ 12 жэлэй ... да хүдэлмэрилжэ байһан, ... һатай булочна цехын бр... Я. В. Мясников гэгшэ август ... рынга ажалай дүлэгабарие ... процент дүүргэһэнээ гадна, ... хүдэлмэришэдые өөрынгөө дүршэлдэ һургадаг ... тэднэй үдэр бүхэнэй ... заабари үгэжэ туһалдаг байна.

Мүн Улаан Армиһаа табигдаһан В. Лысюк гэгшэ август... гаа дүлэгабарие 145 ... дүүргэһэн байна. Иимэ ... энэ коллективэй бүхы ажал... ларсагдһан нүхэдөө ... абажа, үйлэдбэринингөө ... ериие улүүлэн дүүргэжэ, ... продукцинигаа шанарые ... һайжаруулха ёһотой.

Ч. ЦЫДЫПОВ.

Үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие шангадхаха

Улан-Удын паровоз-бүтээлгын заводой коммунальна гэр байрын таһаг (даагшань нүхэр Дзюба) үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үнихэн эхилһэн байна. Энэ үе соо коммунальна гэр байрын таһагай хүсөөр Улаан Армида алба хэгшэдэй бүлэнэрэй ба армиһаа табигдагшадай 168 гэрнүүд, мүн заводой хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай 41 гэрнүүд дулаанаар ба зохид һайнаар заһабарилагдаһан байха юм. Мүн тэрэнэй хүсөөр № 67 дунда һургуули, фабрично-заводской һургуули, № 1 түмэрзамай училище заһабарилагдаа. Заводой социалистическэ культурын байшан, поликлиникэ, № 68, 66 һургуулинуудай үхибүүдэй бэйранууд заһабарилагдажа байна. Эдэ бүхы гэр байрануудай заһабарилгада СССР-эй машинно-бүтээлгын транспортын Министерство 60 мянган түхэриг гаргаһан байгаа.

Гэбэшье, коммунальна гэр байрын таһагай ябуулжа байһан үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ айхабтар ехэ дутуунууд бии. Аяар зунай эхин һарада заводой дирекци 13 хүдэлмэришэдэй байрануудые ... бэн заһабарилха тушаа дурадх... байгаа. Гэбэшье, энэнь мүнөө ... бэелүүлэгдэжэ шадаагүй.

Барилгын материалнуудай ... маг дээрэһээ олон тооной гэр ... рануудай заһабарилга хэмжэ... гөөр унжагайруулагдажа ба... Илангаяа заводой нэгэдэхи үе... дэрэ хүдэлмэришэдэй байрын ... һабарилга үни хада эхилһэн ... һүүлэй үедэ урагшаа ябахаа ... шоо.

Мүн тэрэшэлэн заводой хүдэ... ришэд ба албахаагшадта түлеэ ... лишэ бэлэдхэхэ ябадал тон хан... тагүйгөөр үнгэргэгдэжэ ... Октябриин 1 хүртэр коммуна... гэр байрын таһагай склад... мянган кубометр түлеэ оруулга... байбашье, мүнөө арайхан гэжэ ... кубометрынь оруулагдаа.

Үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлм... нүүдтэ байгаа эдэ бүхы дутуу... дые ойрын сагта усадхаха ... заводой дирекци ба профсою... организаци шанга хэмжээ абуу... чуудые хараалха уялгатай.

С. ЧЕРНЕНКО.

Хүүгэдэй театр хүдэлмэреэ захалхань

Улан-Удын хүүгэдэй театрай коллектив үбэлэй сезондо бэлэдхэл ябуулжа байна.

Тус коллектив ерэхэ үбэлэй туршада Маршагай зохеоһон „Кошкин гэр", Антоновой—„Манай зануу наһан", Малюгиной—„Үнинэй ханинууд", Катаевай—„Полкын хүбүүн" гэжэ пьесэнүүдые табижа городой үхибүүдтэ һонин эгүүлые харуулхань. Мүн театрай куклальна сектор „В... шебна галоша" гэжэ аужэг ... лхэжэ байна.

Энэ жэлэй октябриин ... театрай коллектив болбол „К... кын гэр" гэжэ аужэг табижа ... атрайнгаа сезон захалхань.

Мастернуудые бэлэдхэхэ курс

Бичурын аймагай «Маслопромой» контор тоһоной заводой мастернуудые, сепараторна пунктнуудай даагшадые ба лабораторнуудые бэлэдхэхэ 3 һарын курс эмхидхэнэ.

Энэ курс октябриин ... хахадта хүдэлмэрилжэ ... байна.

ЗАЛУУ БАГШАНАРТА ТУҺАЛАМЖА

III. ГРАМОТАДА ҺУРГАХА МЕТОД*)

Б. Үзэглэл гараха үе

3. ШЭНЭ АБЯАНАЙ БАЙҺАН ҮЕ ИЛГАЛГА

Үгэ болбол хэдэн ондоо үе боложо таһардаг ушарые һурагшад бэлэдхэлэй үеһөө эхилжэ мэдэхэ болохо ёһотой. Тиимэ тула багша хүрөөр эшэ гэжэ үгэеэ абажа, үе үеэрнь (э-шэ) таһалжа нэрлэхэ зуураа, энэ эшэ гэжэ үгэмнай хэды үе боложо таһарнаб гэжэ асуудал табихадань, һурагшад хоер гэжэ харюусаха ёһотой болоно. Түрүүшын үе—э, хоердохинь—шэ гэжэ хэлүүлхэ. Хэдэн һурагшадта тус үгэ үе үеэр хэлүүлхэ. Иигэжэ үе илгалга хүсэндэ ороно. Энээндэ 1—2 минута саг хэрэгтэй.

4. ҮЕ АБЯАНУУДТА ҺАЛГАЖА, ШЭНЭ АБЯА ИЛГАЛГА

Үгын үенүүд болбол ондо ондоо абяануудһаа бүридэһэн байдаг ушарые бэлэдхэлэй үеһөө эхилжэ һурагшад мэдэхэ болоһон байна. Зүгөөр үгэдэ ганса абяан аад, бүхэли үе боложо үгэ соо ороһон байдаг (а-ха, э-шэ, о-но г. м.). Мүн баһа энэ эшэ гэжэ үгымнай түрүүшын үе ганса э абяанһаа бүридэһэн байна, тиимэ тула энэ үеые ондо ондоо абяан болгожо илгахашье юумэ үгы байна. Иимэ дээрэһээнь багша энэ үгэеэ үе үеэр нэрлэхэдээ, түрүүшын, э гэжэ үе соо хэды ондоо абяан дуулданаб гэжэ асуухадань, нэгэ абяан дуулдана гэжэ харюусаха ёһотой болоно. Хоердохи үедэнь хэды абяан дуулданаб гэһэн асуудалда, һурагшад хоер ондоо абяан дуулдана гэжэ харюусаха ёһотой. Тиихэдэнь багша ямар хоер абяанууд бэ гэхэ мэтээр асуухадань ш, хоер абяан илгараха болоно, энэ абяанууд соо манай урдань үзөөгүй ямар абяан байнаб гэжэ багшынгаа асуудалда, һурагшад э гэжэ харюусаха ёһотой. Тиихэдэнь багша э гэжэ тэрэнниинь баталаад, зай бидэ мүнөө э гэжэ абяантай танилсаба гээшэбди. Энээнээ зүбөөр нэрлэжэ-үгүүлжэ шададаг болое гэжэ, хэдэн һурагшадта хэлүүлхэ. Бүхы классаараа нэрлэхэ. Иигэжэ э абяагаа зүб нэрлэжэ шададаг болоходонь, энэ э абяанайнгаа оролсоһон (жэшээ) үгэнүүдые һанаа ргэд, хэдэн жэшээ өөрөө хэлэхэ: эшэ, эхэ, эрэ, шэнэ г. м. Тиигэжэ һурагшадта өөһэдтэнь һануулха. Нэрлэхэ үгүүлхэдэ бэрхэтэй абяанууды гарахадаа, энэ жэшээ һанагла ба зүб нэрлэжэ-үгүүлжэ һураха упражнениие һайса хэлэхэ ёһотой. Бэрхэтэй бэшэ абяанууддай танилсуулхадаа тиимэшье олон жэшээ һанулха ба үни удаан зүб нэрлэжэ упражнени хэлэгэжэ хэрэггүй. Хэрбээ ганса үетэй гар, хүл, мал гэхэ мэтын үгэ сооһоо шэнэ абяа илгаха болоо һаа, тус үгэ соо манай урдань үзөөгүй ямар абяан дуулданаб гэжэ асуудал табижа, шэнэ абяа оложо илгахада таарамжатай.

Иигэжэ шэнэ абяае илгажа гаргалга ба тэрэнээ зүб үгүүлжэ һуралга, ямаршье үгэ соо дуулдахадань шэхээрээ шагнаад илгаруулжа олохо ябадал дээрэ заагдаһан эрбан пунктнууд соо тон шухалань юм. Тиимэ тула энээндэ тон ехээр һаналаа табиха ёһотой. Жэшээлхэдэ, энэ Э абяантай танилсуулаа һаа, энээнэйнгээ ямаршье үгын хаанашье дуулдахадань, һаалгүй олохо шададаг болгоһон гадна, гон зүб нэрлэжэ дадалтай болгоһон хойноо, урогоо саашань үргэлжэлхэ. Энэ болбол урогой голынь гээшэ, тиимэ тула энээндэ 8—10 минута саг үгтэнэ.

5. ШЭНЭ АБЯАЕ ТЭМДЭГЛЭҺЭН ХЭБЛЭМЭЛ ҮЗЭГТЭЙ ТАНИЛСУУЛХА АРГА

Урда хэлэгдэһэн ёһоор шэнэ танилсаһан абяагаа ямаршье үгэ сооһоо шагнажа олодог болоһон хойноонь, зүб нэрлэжэ-үгүүлжэ шададаг болоһон хойноонь, энэ шэнэ абяанай иимэ үзэгөөр тэмдэглэгдэдэг юм гэжэ хэблэмэл томо үзэг һурагшадтаа харуулха. Хэблэмэл томо үзэгэй һургуулидаа үгы һаань, багша өөрөө томоор хэблэмэлээр уридшалан бэлэдхэһэнээ харуулха. Һурагшадайнгаа урда харуулжа байхадаа, хэдэн һурагшад нэрлэжэ дуудажа, тус үзэгөө уншуулха. Жэшээлхэдэ, һурагшад Э абяае үгэ соошье, аминдаашье байхадань шэхээрээ шагнаад мэдэхэ болоһон аад, мүнөө энэ абяагаа тэмдэглэһэн үзэгыень харахадаа танижа, уншаха болобо гэжэ.

Иигэжэ томоор хэблэһэн үзэг харуулһанайнгаа һүүлээр, һурагшадые өөһэдөө өөр өөрынгөө хайшалмал үзэгүүд сооһоо энэ Э үзэгөө олоогты гэжэ олгуулха. Һурагшад сумка сооһоо хайшалмал үзэгүүдээ гаргажа, тэдээн сооһоо Э үзэг абажа аминдань табиха. Багшань ябажа, һурагша бүхэнэй зүб олоһыень шалгаха, энэмнай юун гэжэ үзэг бэ гэжэ зарим һурагшадай оложо илгаһан үзэгыень уншуулха. Энэ... 3—4 минута тухай саг гараха ... той. Энээгээр анализ дуу... шань синтез эхилхэ.

6. ХАЙШАЛМАЛ ҮЗЭГҮҮДЭЭР ҮГЭНҮҮДЫЕ ЗОХЕОХО АРГА

Шэнэ танилсаһан абяагаа ... дэглэһэн үзэг таниха, уншаха ... далтай болохолоорынь мүнөө ... илгаһан эшэ гэжэ үгэеэ хайшалма... хоорондонь зохеохо ... шээлхэдэ, бидэ эшэ гэжэ ... дэжэ болоо һэмди, энэ ... эхиндэ ямар абяан дуулданаб ... ра абяа тэмдэглэһэн үзэг ... аминдань табигты (Э), ... хоердохи үеын эхиндэ ямар абя... дуулданаб, үзэгыень олоод ... нонь табигты, (эш) тэрээн... хойно ямар абяан дуулданаб, ... гынь оложо хойноонь табигты ... гэжэ мэтээр энэ эшэ гэжэ үгэ ... буулха. Урдань Ш үзэгтэй ... шад танилсаһан байха тула ... даха ушар байха ёһогүй. Мүн ... мэтээр сэхэ, хэхэ гэһэн ...

Иигэжэ һурагшадайнгаа ... тустаа үгэнүүдые хайшалмал ... гүүдээр зохеожо байхадань, ... шань партануудайнь хоорон... ябажа, шалгажа бэ ялалдаһа... һурагшадта туһалха. Булгадаа ... тустаа зохеоһоноһон үгэнүүдээ ... нэгэн һурагшые доскагай урда ... гажа, энэ эшэ гэжэ үгыень ... үзэгүүдээр зохеолгохо.

Хожомоор тээ олон абяа... үзэгтэй танилсаха бүрөө һ... олон үгэ зохеохо аргатай бол... Тиимэ тула энээндэ түрүүшын ... 5—6 минута тухай саг үгтэх... жомноо 10 минута хүртэр саг ... жэ болохо.

(Үргэлжэлэлынь хожом гарах...)

*) Үргэжэлэл. Эхининь „Б. М. Үнэн"эй сентябриин 24-эй номерто.

БМАССР-эй уранзохеолшодой хамтын суглаанай тогтоол

" ба „Ленинград" гэжэ ууд тушаа гаргаһан ЦК-гэй тогтоол ба уранзохеолшодой зохил тухай" ВКП(б)-гэй Обко пропаганда ба агитацие секретарь нүхэр А. Я элидхэлые соносоод зүбшэн хэлсэжэ, Бурят АССР-эй Улан-Удэ горо- зохеолшодой хамтын суг болбол ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дурсагдаһан тогтоолые гөө удэр бүриин зохеохы дээрэ хэлбэришэгүйгөөр гэжэ хүлеэн абаба.

гүй һайн зохеолнуудһаа Зощенко, Ахматова болон тухай бузар орхисо этэ- эй сайрһа ерээлжэ бэшэ- шье идея үгы, идеологи- талаараа советскэ арадта хоротой зохеолнуудые „Звезда" ба „Ленинград" журналнуудай редколлеги хүдэлмэридэ байгаа улэм- дутагдалнуудые, хэтэрхэй политическэ алдуунуу П(б)-гэй ЦК элирүүлһэн

нгөө хуурмаг зохеолнуу- советскэ залуушуулые ха- лан түөрюулхэ, тэдэнэй ородолые хорлон буруу ба советскэ ажа-байдал советскэ арад зониие хар- шалхые хүсэһэн Зощен- ватова ба бусадай хорого дань ВКП(б)-гэй ЦК-гэй дотор бүрин хүсэн эли- ба.

дэ городой уранзохеол- суглаан болбол „Звезд" нград" гэжэ журналнууд гаһан ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ада советскэ литерату- рэнэй тоодо Бурят-Монгол рада эрид гүнзэгы. прог- удхашанартай ба тэрэнэй хүгжэхэ ябадалтай идэй- н бэшэхэ замынь заажа жэ нэгэн һаналаар тэм-

Монгол литературын хүг- арсашагүй туйлалтанууд е һаань, республикын эгэн уранзохеолшод бол- хэн идейно-политическэ ыгнуудые һүү эй үед- байна гэжэ уранзохеол хамтын суглаан тэмдэг-

ко-сталинска националь- ные удаа дараалан бэе ябадал хадаа царизм ба гаар һүжэрөөгдэһэн на- а антагонизмые урбуулан нь элитэ. Советскэ ара глам бүхэжэжэ байгаа саан ба морально-поли- гэдэл хадаа манай гүрэ н шэдалай нэгэн шухала нь бол о Гэхэтэй хамт олшо Семен Метелиц национальна антагонизм Бурят-Монголдо бии нгеэр хэлээд, ород буря- оорондохи харилсаае хар хуурмаг муухайгаар хэ байха юм. Мүнөө ССП-гэ хаягдаһан М. Шулукшин рят Монгол литературы гаһэн статья соогоо Семен н адэ хуурмаг зохеол- гаргаһан байна.

хеолшо Малакшинов бол галай тэндэхи хүбүүн" анай заншалда харша, антипедогогическэ, бузагай повесние Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ хэблэбэ. Мүнөө ССП-гэй членһээ гаргагдаһан С. Балдаев гэгшэ политическэ талаараа хоротой ба кулацкэ идеологие магтаһан пьесые советскэ театрай сценэ дээрэ табиха гэжэ һэдэһэн байна. Поэт Чимит Цыдендамбаев СССР-эй Верховно Соведэй һунгуулиин бэлэдхэлэй үедэ „Суглаанай зар" гэһэн шүлэг хэблэжэ, колхозни- гуудые эшэхэ нюургүйгөөр хар даһан байна. Колхознигуудые мэхэлэнгүйгөөр суглаанда ерүүлжэ бол хогүй юм гэһэншүү тиимэ хойрог хашанаар колхознигуудые хуруулжа, тэрээн соогоо бэшэбэ. Чимит Цыдендамбаев болбол „Сагаан Нуур" гэжэ романайнгаа гунхаглагдаһан отрывок соо баһал ехэ идеологическэ хазагайралга гаргаһан байна. Ж. Тумуновай „Сүхэ Баатар" гэжэ оэмэ соо горьтойхон лутагдалнууд бии. мүн А. Бальбуровай „Новэллэ- нууд" баһал дутагдалнуудтай байна.

Уранзохеолшодой суглаан болбол Бурмонгизээр хэблэгдэһэн 6-дахи классай „Уншалгын ном" соо Бурят-Монголой уранзохеолшодой хүдэлмэриие хэтэрхэй дээгүүр абажа харуулһан ябадал ехэ алдуу болоно гэжэ тоолоно.

Уранзохеолшодой дунда болон Бурят-Монголой уранзохеолшодой Союзай хүтэлбэридэ советскэ литературын советскэ хүнүүдые хүмүүжүүлгын хүсэтэ зэбсэг мүн байһан, литературын удхашанарые ойлгохогүй ба литературын партийность тухай ленинско-сталинска заабаринуудые мартаха ушар байһан дээрэһээ эдэ бүхы ехэ дуталдалнууд ба идеологическэ хазагайралганууд гараа гээшэ. Энээнһээ боложо уранзохеолшодой дундахи политическэ һэрэмжэ мохоолоһон, бэе бэеэ үмөөрхэ ябадал гараһан, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлхэ ябадал болон арадай урда уранзохеолшодой харюусалгатай байха мэдэрэл үгы байһан байна. Тэрэнэй эсэстэ политическэ талаараа хоротой идейнэ талаараа советскэ арадта харша зохеолнууд хэблэгдэһэн байха юм.

Уранзохеолшод болбол уранзохеолнуудые зүбшэхэдөө, тэдэниие хэблэн тунхаглахадаашье литературна зохеолнуудые сэхэрүүнь, большевистскэ пайнаар шүүмжэлдэггүй гэжэ суглаан тэмдэглэнэ. Энээн дээрэһээ уранзохеолнуудай идейно-политическэ шэнарынь муудадаг ба өөрынгөө зохеолнуудта уранзохеолшодой харюусалгагүйгөөр хандаха ябадал бии болоно. Нилээд олон уранзохеолшод колхозууд ба предприятинуудай ажабайдалһаа, гоё һайхан советскэ бодото байдалһаа таһаржа, ажалшадай героизмые, советскэ хүнүүдэй урма зоригто ажалые болон манай ороной ажахын ба соёл культурын сэргэлэй хойто гээхи бурьялма хүгжэлтые өөһэдынгөө зохеолнууд дотор үнэнтэ зүбөөр, уран һайханаар, гүйсэд түүрэнээр харуулха нүхэсэлгүй болоно.

Республикын нилээд олон уранзохеолшод (Базарон, Мадасон Шадаев, Хилтухин, Бальбуров ба бусад) уранзохеолойнгоо ажалые түлэдүүлжэ, һүүлэй жэлнүүдтэ энэ гэхэ ехэхэн зохеолнуудые бэшээгүй байха юм. Зарим уранзохеолшод (Н. Балдано, А. Шадаев ба бусад) зохеол бэшэхэдээ мүнөө үеын советскэ тематикые тойрожо гарадаг байна.

Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудай нэгэн ехэ шалтагаанинь— идейно-политическэ эрдэмэя, тусхайта мэргэжэлээ дээшэлүүлхын хойноһоо уранзохеолшодой һулаар хүдэлдэг ябадал болоно.

БМАССР-эй ССП-гэй правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Галсанов болбол хэдэ хэдэн уранзохёолшодой зохёол соо гараһан идеологическэ хазагайруулганууд- га, зохеолнуудайнь идеягүй ба уран һайханайнгаа талаар һула байһан ябадалнуудта хамаагүй- гөөр хандажа ба уранзохеолшодой зохёолнуудые эрид сэхэ ба большевистскэр шүүмжэлхэ ябадал эмхидхэнгүй байжа, өөрынгөө хүдэлмэридэ ехэхэн политическэ алдуу хэһэн байна.

БМАССР-эй ССП-гэй правлени болбол хамтын суглаанай тогтоолнуудые тоологгүй ба тэдэниие бэелүүлдэггүй дээрэһээ уранзохёолшодой союзай ажалда журамгүй һалирхай ябадалые гаргадаг байна.

Хамтын суглаан хадаа СССР-эй арадуудай сталинска хани холбооё, советскэ арадуудай ажабайдал ба ажал хүдэлмэриие, манай агуу ехэ ороной ажахын ба соёл культурын болон политическэ хүгжэлтые үнэнтэ зүбөөр харуулһан идейнэ талаараа гүн удхатай, уран хурса зохеолнуудые бэшэхын тула творческо бүхы хүсэ шадалаа үгэхыень уранзохеолшо бүхэнһөө эринэ.

Уранзохеолшодой хамтын суглаанай тогтоохонь:

1. Уранзохеолшодой союзай ажалай бүхы алдуунууд ба дутагдалнууд тон богони болзор соо усадхахыень БМАССР-эй уранзохеолшодой союзай правлениһээ ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Галсановһаа эрихэ.

2. Өөрынгөө зохёолнууд соо бүдүүлиг идеологическэ хазагайралгануудые гаргаһан Ч. Цыдендамбаевые уранзохёолшодой Союзда байлгаха гү, али үгы гү гэһэн тухай асуудалые һаяар хаража үзэхыень правлениидэ даалгаха.

3. Уранзохёолшо бүхэнэй идейно-политическэ ба нийтэ болбосоролой хэмжээе дээшэлүүлхын тула илангаяа уранзохёолшодой саг үргэлжэ хүдэлхэ семинар эмхидхэхэ тушаа түрүүшынгээ суглаануудай тогтоолнуудые саг болзор соонь дүүргэхые ССП-гэй правлениһээ эрид шууд эрихэ. Октябриин һүүл багта правлениин ажал-ябуулга тухай тоосоото элидхэлые хамтын суглаан дээрэ хэлсэжэ үзэхэ.

4. Уранзохёолшодой творческо хүдэлмэриин хойноһоо саг үргэлжын хяналта хэхэ ба творческо түсэбүүдээ тэдэнэй саг болзор соонь дүүргэхэ ябадалда бодото туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ ССП-гэй правлени ба тэрэнэй харюусалгата секретарь нүхэр Зугеевэй шухала анхаралые хандуулха.

5. Бурят-Монголой уранзохёолшодой эрхим һайн зохёолнууд ганса нэгэнһээ бэшээрээ ород хэлэн дээрэ оршуулагдаагүй байһан ябадал хадаа бурят-монгол литературын хүгжэлтэдэ һаал татана гэжэ тэмдэглээд, Бурят-Монголой уранзохёолшодой зохёолнуудые ород хэлэн дээрэ оршуулгые эмхидхэхэ тухай тодорхой дурадхалнуудтайгаар ВКП(б)-гэй Обком ба БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ хандахыень тус суглаан союзай правлениидэ даалгана.

6. Тус суглаан дээрэ шүүмжэлэгдэхэ ёһоороо шүүмжэлэгдэһэн зохёолнуудые һаяын сагта хэлсэжэ үзөөд, зохихо шиидхэбэри гаргахыень ССП-гэй правлени ба тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Галсановые уялгалха.

7. Литературна консультациин хүдэлмэриие эрид шууд һайжаруулха, ургажа ябаа залуу уран зохёолшодые анхаралтайгаар элирүүлхэ ба дэбжүүлхэ, тэдэнэргэ бодото туһаламжа үзүүлхэ. 1946 оной ноябрь һарада ургажа ябаа залуу уранзохёолшодой республиканска конференци зарлаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн Сибириин түмэр замай 5-дахи отделениин Гусиное Озеро гэжэ станциин хүдэлмэрилэгшэдэй хүүгэдэй һурадаг хүсэдбэшэ дунда һургуулиин байшан.

О. Зеккиин фото.

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ

АМГАЛАН ТАЙБАНАЙ КОНФЕРЕНЦИИН КОМИССИНУУДТА

ПАРИЖ, сентябриин 23. (ТАСС-эй спецкорр.). Балканууд ба Финляндида хамаатай экономическэ комиссида Румынитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын «экономическэ тогтоолнууд» Румыни дотор Нэгэдэмэл Нацануудай ба тэдэнэй гражданинуудай эдлэхэ эрхэнүүдтэ хабаадаха 24-дэхи статья зүбшэгдэн хэлсэгдэбэ.

Австралийска делегаци болбол урдань Румыниин албатанар байһан аад, дайнай үедэ Австрали худар нүүжэ ошоод, мүнөө болоходо австралийска гражданинууд болохо һанаатай байһан тэдэнэй гарзада ороһон зөөриие бусааха эрхые тоохо гэһэн дурадхал оруулһан байха юм.

Советскэ түлөөлэгшэ Геращенко болбол Нэгэдэмэл Нацануудай гражданинуудай ашаг туһые ии- гэжэ ямаршье үндэһэгүйгөөр «хамгаалха» гээшые буруушаажа үгэ хэлэһэн байгаа.

Комисси болбол австралийска дурадхалые буруушаажа болюулһан байха юм.

Сэрэгэй комиссиин заседани дээрэ греческэ делегациин дурадхаһан заһабаринуудые хаража үзэһэн байна, тэдэнэр хадаа эб найрамдалай договорой проектээр хараалагдаһанда орходоо һураггүй ехэ сэрэгэй хизаарлалтануудые Болгарида хэхэ гэжэ эринэ. Жэшээнь, греческэ делегаци болбол Болгариин хилые хүсэд демилитаризацилхые баадхажа эрибэ. Греческэ делегациин энэ хэтэрхы эрилтые Франциин ба США-гэй түлөөлэгшэд дэмжэн дүнгэлсэбэ.

Греческэ заһабариие буруушаажа, СССР-эй, Югославиин ба Белоруссиин түлөөлэгшэд үгэ хэлэһэн байна. Эдэ заһабаринуудые зүбшэн хэлсэлгэ удаадахи заседани дээрэ үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой экономическэ статьянуудые зүбшэн хэлсэлгэ соогуур Союзна ба Нэгэдэмэл Державануудай территори дээрэ байгаа итальянска зөөридэ хамаадаха 69-дэхи статья тушаа айхабтар ехээр үгэ хэлэлгэн болоһон байна.

Италида хамаатай экономическэ Комиссиин заседани дээрэ энэ асуудал тушаа Украинын делегат Сараговский үгэ хэлэхэдээ Нэгэдэмэл Нацануудай оронуудта байһан аад, мүнөө тэдэ оронуудта дамжуулагдан үгтэхэ ёһотой болоһон Италиин ба тэдэнэй гражданинуудай зөөринь (актив) хамта дээрэ 200 миллион доллараһаа бага бэшэ юм гэжэ мэдүүлбэ.

Зүгөөр Италида ба тэрэнэй гражданинуудта табигдажа болохо эрилтэнүүдэй хэды шэнээн байха хэмжээнь эли мэдэгдэнэгүй. Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой 69-дэхи статьягай ёһоор, эдэ эрилтэнүүдые түлэхэ гэһэн ябадал хадаа хэм хэмжээгүй ехэ эрилтэнүүдые табиха арга олгоно.

Италиин экономическэ ба финансова байдалынь хүндэ хүшэр байһан зандаа. Тиимэ хадань, союзна державанууд гансахан репарацинууд тухай асуудалда бэшэ. мүн бусад материальна эрилтэнүүдые Италида табихадаашье хэмжээень харалсаха ёһотой һэн.

Украинска делегаци болбол энэ статьяе хэрэглэхэдээ зоргоороо аашалха ябадалые болюулхые ба 69-дэхи статья тушаа итальянска делегациин ажаглалтые зүбшэн хэлсэхэ болон энэ статья тушаа гүрэн бүхэнэй табиһан эрилтэнүүдэй ямар удхатай, хэды шэнээн хэмжээтэй ба хэрэгтэй үндэһэтэй байһыень тодоруулжа мэдэхын тулада подкомисси бии болгохые дурадхана гэжэ Украинын делегат мэдүүлбэ.

Комисси болбол договорой проектын энэ статьяе хаража үзэлгые хойшолуулһан байна.

Дам саашаа, Комисси болбол 65-дахи статьяе һайшаагаад, Итали дотор Нэгэдэмэл Нацануудай ба тэдэнэй гражданинуудай дайн сэрэгэй үедэ гээһэн гү, али гэмтэлдэ ороһон тухай эд зөөриин түлөө Италиин түлэхэ ёһотой болоһон асуудалда хабаадаха 68-дахи статьяе зүбшэн хэлсэлгэдэ оробо. Эб найрамдалай договорой проектые зохёоһон гадаадын хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет энэ асуудал тушаа һаналаа нэгэдээгүй байба гэжэ энээнэй урда тээ мэдээсэгдээ һэн.

Мүнөөдэрэй заседани дээрэ Великобританиин түлөөлэгшэ өөрынгөө һанал бодолнуудые эршэлэн хэлэжэ Италида байгаа Нэгэдэмэл Нацанаудай гү, али тэдэнэй гражданинуудай зөөри зөөшэдэ ушаруулагдаһан гарзые 100 процент түлэхые эрижэ үргэлжэлүүлбэ.

* * *

Венгрида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комисси болбол Чехословаки ба Венгриин хоорондо улад зониие андалдан абалсаха тухай Чехословацка делегациин дурадхалые зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлүүлбэ.

Югославиин, Белоруссиин ба Украинын түлөөлэгшэд чехословацка дурадхалые зүбшөн дэмжэһэн байна. Белоруссиин ба Украинын түлөөлэгшэд хадаа польско республикатай улад зониие андалдан абалсаха тушаа эдэ хоёр советскэ республикануудай һайн дүй дуршалые заажа хэлэһэн байха юм.

Чехословацка дурадхал соо хэлэгдэһэн ушар баримтануудай арсахын аргагүй ба тус асуудалай тон эли тодо байбашье Великобританиин түлөөлэгшэ хадаа тэрэниие эб найрамдалай договорой проектын текст соо оруулхые буруушаажа хэлэһэн байгаа.

Чехословацка дурадхалые үмөөрэжэ үгэ хэлэһэн Чехословакиин түлөөлэгшэ Масарик гэгшэ энээнэй урда тээхи заседани дээрэ Чехословаки ба Венгриин хоорондоо улад зониие андалдан абалсаха тухай асуудалые «гайхамшаг һайнаар ба эли тодоор хэлэжэ үгэһэнэйнь түлөө» советскэ делегат Вышинскидэ Чехословацка делегациин баясхалан хүргэнэб гэбэ. «Вышинский болбол эксперт шэнгеэр ба хани нүхэр шэнгеэр хэлэбэ» гэжэ Масарик хэлэнэ.

Комисси болбол чехословацка дурадхалые подкомитедтэ дамжуулан үгэхэ гэһэн байна.

Удаа тээнь Комисси болбол Венгритэй хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын 5, 6, 7, 9-дэхи статьянуудые нэгэн һаналаар ба ямаршье заһабаригүйгөөр һайшаан батална. 5-дахи статья хадаа сэрэгэй гэмтэ ябадал хэһэнэй түлөө гэмнэгдэхэ хүнүүдые барижа үгэхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абахыень Венгриие уялгална. 6-дахи статья хадаа Италитай, Болгаритай, Румынитай ба Финляндитай, мүн тэрэшэлэн хожомынь Австритай, Германитай ба Японитой баталха эб найрамдалай договорнуудые тоохыень Венгриие уялгална. 7-дохи статья хадаа эб найрамдалай договорой хүсэндөө ороһон сагһаа хойшо Венгри ба Румыниин хоорондохи дайнай байдалай болюулагдаһан тухай соносхохо юм. 8-дахи статья хадаа Лиги нациие ба уласхоорондын саг үргэлжын сүүдэй палатые, мүн тэрэшэлэн Римдэ байгаа уласхоорондын аграрна институдые усадхахын тулада хэгдэһэн гү, али хэгдэжэ болохо хэлсээнүүдые тоохыень Венгриие уялгална. Эсэсээ, 9-дэхи статья болбол эблэлэй гүрэнүүдтэй Венгриин баталһан сэрэгэй урда тээхи договорнуудые хаража үзэхэ гуримые тодорхойлһон байха юм.

УРДА-ТИРОЛЬСКО ДЕЛЕГАЦИ ПАРИЖТА БАЙГАА СОВЕТСКЭ ДЕЛЕГАЦИТАЙ УУЛЗАБА

ПАРИЖ, сентябриин 21. (ТАСС-эй спецкоор.) Парижскэ амгалан тайбанай конференци дээрэ байгаа советскэ делегациин член Эстонско ССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр г. Г. Круус гэгшэ Отто Гуггенберг, Фридрих Фольгер (Урда-Тирольско арадай партиин түлөөлэгшэд) эрдэмтэ советник Герберт Тальгаммер гэгшэд составтай Урда-Тирольско делегацитай уулзаһан байна.

Һүүлэй үетэ тусгаар тушаалтан болбол Итали ба Австриин хоорондо энэ оной сентябриин 5-да баталһан Урда-Тироль тухай хэлсээниие магтажа, үргэн ехээр зар тунхаг болгоһон байгаа. Уласхоорондын хани барисаанай ба бэе бэеэ ойлголсохын эрхим жэшээ гэжэ энэ хэлсээниие соносхоһон байха юм. Зүгөөр Урда-Тирольско делегадуудай зүгһөө Круусто хэлэһэн мэдүүлгэ дээрэһээ харахада, Урда-Тирольдо һуудаг тэндэхи зониинь энэ хэлсээниие тад ондоогоор хаража, тэрэнэй уршаг татаха ябадал дээрэһээ тон ехээр һанаагаа зобонги байһаниинь элирбэ.

Урда-Тиролиин улад зон болбол 1919 ондо Урда-Тиролиие Италида үгэһэнэйнь һүүлээр тэдэниие баалалтын ёһоор итальянец болгохо гэһэн политикые һайса һанажа мэдэжэ байна гэжэ делегадууд зааһан байгаа. Делегадуудай хэлэһээр хадаа, агуу ехэ державануудай зүгһөө тиимэ найдуулга үгөөгүй байгаа юм һаань, „Урда Тиролиин һууриин зониие хэзээ нэгэ дууһаха болоноб (Фольгер), „тэрэ хадаа үгы хэгдэхэ болоно", "үхэжэ хосорхо байна" (Гуггенберг).

...АН АЛЕКСАНДРОВИЧ ГОНЧАРОВ

ород ороной ехэхэн уран- ой нэгэн болохо И. А. 1812 оной июнь һарада городто түрөөд, нилээд наһалжа, 1891 оной сен- 27-до Петербургда нүгшэ- .

лександровичын уран хур- һэн гурбан эгээл эрхим дыень нэн түрүүн нэрлэл- «Юрын түүхэ», «Обломов» эрье».

түүхэ» («Обыкновенная гэжэ роман Некрасовай «Современник» журнал ондо хэблэгдэһэн байгаа. н хэблэгдэжэ гарахатаяа дэниитын анхаралые бэе баадуулһан байгаа. «Гонповесть болбол угаа үргэн рээгдөө дуулдаагүй амжэртэ олобо. Бултанай һаповестиие дэмжэн һай- гэжэ В. Г. Белинский бэлэй.

эрье» («Обрыв») 1869 блэн гаргагдаһан бай- тус роман хадаа бүгэдэ- элэмэл һайшаал хүлеэ- нгүй юм.

ь тобшохоноор тайлба- мэ байна. Үнгэрһэн зуу- онуудай үеэр Россида бүхэжэн һууриҗаад бай- , энэ үедэ общестын н-революционно демократи урган бодожо, буржуазно-капиталистическа байгуулалтын үндэһые малтан холхидхожо эхилбэ. Гончаров өөрынгөө үзэлэй талаар буржуазна культурые баримталан, гэрэниие үмөөрэдэг ушарһаа «Эгсэ эрье» дотороо революционно демократиие буруушаан бэшэһэн байдаг. Тиимэ шалтагаан дээрэһээ «Эгсэ эрье» гэжэ роман амжалта муутай байһаниинь ойлгосотой бээз.

Дээрэ нэрлэгдэһэн гурбан зохеолнуудһаа «Обломов» гэжэ роман туйлай ехээр алдаршаһан, гайхамшагта һайхан уранзохеол мүн. Идейнэ удхын, мүн уран найруулгынщье талаар тон хурса ба һайн байһан дээрэһээ «Обломов» болбол агуу ехэ ород литературын эрхим зохеолнуудай нэгэниинь гэжэ нангин тоологдодог байна.

Иван Александрович Гончаров «Обломов» гэжэ романаа уран гоёор найруулжа, сэсэн нягтаар бодомжолжо, аяар арбаад жэлэй турша соо зохеоһон байдаг. Энэ зохеол 1859 ондо хэблэгдэжэ гараа. Тиин гарамсараа гайхамшагта ехээр суурхан һайшаагдаба.

Гончаровой романай гол герой Обломов хадаа тэрэ сагай олониитын ажабайдалые гүнзэгы удхашанартайгаар онсолон харуулһан образ мүн. Тус удхашанарыень тайлбарилан заажа, «Обломовщина» гэдэг юуб? гэжэ классическа статья соогоо Н. А. Добролюбов бэшэһэн байна. И. А. Гончаров хадаа уншагшадта мүнөө үеын бодото ород хүнэй түхэл шарайе тон хурсаар, үнэнтэ зүбөөр зохеожо, харуулжа шадаа гэжэ Добролюбов тэмдэглээ һэн.

Үнгэрһэн зуун жэлэй 50-аад оной помещигүүд гэхэ гү, али обломовууд өөһэдынгөө хүсэ гаргангүйгөөр хүнэй гараар, хара хүлһэ адхажа, олдогдоһон шэмые хүхөөд, бэеэ бөөмэйлөөд забаг залхуугаар «өөдөө хаража үбсүүгээ эльбэжэ» хэбтэдэг байгаа. Амитан зоной хүзүүн дээрэ хүльбэржэ, үеһөө үедэ ажал хэнгүй амидаржа һураһан залхуу заншалта помещигүүдые Иван Александрович Гончаров Обломовой образ дүрсэдэ хамтадхан харуулжа шадаа юм.

Тиихэ сагта Россиин хүгжэлтэдэ һаад тодхор татажа байһан помещигүүд-дворянуудые эрхим зэргын зохеолшо Гончаровой эрид сэхээр, хургаар хадхажа зааһан хэрэгынь Эхэ оронойнь урагшаа дабшалтада туһа түхэм боложо үгөө һэн. Өөрынгөө үзэлэй талаар хадаа Гончаров помещигүүдые шүүмжэлэн заһахаб гэжэ һанаһан байгаа. Теэд уранзохеолшын оюун бэлигынь улам хүсэтэй байһан ушарһаа тэрээнэй шүүмжэлынь помещигүүдтэ тодолон гаргаһан приговор гэхэ гү. шанга гэгшын шиидхэбэри боложо үгөө.

«Обломов» гэжэ уранзохеолой бэшэгдэһээр наяад жэл үнгэрөөд, энээниие найруулһан Иван Александровичын наһа бараһаар 55 жэлэйнь ой гүйсэбэ. Хэр тиимэ олон жэл үнгэрбэшье һаа Гончаровой элирүүлэн харуулһан хуушан сагай муу үлэгдэл болохо залхуу ябадал, шадабал ажал хэнгүй амидарха хүсэлэнтэй зарим хүнүүд манай дунда бии гээшэ.

«Обломов гэжэ ород ажабайдалай нэгэ тиимэ тип байгаа. Обломов ходол орон дээрээ хэбтээд, элдэб түсэбүүдые зохеодог байгаа. Тэрэ гэһээршье удаан саг үнгэрбэ. Росси гурбан революци хэжэ гараба, гэбэшье, обломовууд үшөөл үлөө. Юундэб гэхэдэ, Обломов зүбхэн лэ помещик бэшэ, харин мүн таряашан, гансал таряашаншье бэшэ мүн баһа интеллигент, зүбхэн интеллигентшье бэшэ, мүн хүдэлмэришэншье, коммунистшье байһан юм. **Урданай Обломов үлөө, зүгөөр тэрээниие ямар нэгэн толктой хүн болгохын тулада тэрээниие үшөө удаан угааха, сэбэрлэхэ, һэжэрхэ, арилгаха хэрэгтэй** гэжэ хэлэхын түлөө ямараар бидэнэр заседани хэнэ бибди, хайшаагаар комиссинуудта хүдэлнэ бибди гэжэ өөһэдыгөө харaад үзэбэл эли болоно, Энэ талаар өөһэдынгөө байдалые бидэнэр хадаа ямаршье бэеэ мэхэлэлтэгүйгөөр сэхэ хараха ёһотойбди,—гэжэ Владимир Ильич Ленин манда зааһан байна.

Ц. Б. ЦЫДЕНДАМБАЕВ.

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээ

Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида

ПАРИЖ, сентябриин 23. (ТАСС-эй спецкорр). Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин мүнөөдэрэй заседани дээрэ шэлжэн орохо территоринууд дээрэхи гражданство болон гражданска эрхэдэ хамаадаха, Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын 13-дахи статья 12 голосоор баталагдан абтаба. СССР-эй делегаци болбол урда тээ болоһон заседани дээрэ США-гэй делегациин оруулһан нэмэлтые буруушаажа голосовалһан хадаа энэ статья тушаа голосовани болоходонь һаналаа үгэнгүй татагалзаһан байна.

Энэ нэмэлтэ хадаа хэдэ хэдэн союзна гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха гэһэн удхагай юм. Тиимэ болохолоороо 13-дахи статьяда оруулагдаха американска заһабари тушаа комиссиин шиидхэбэри рекомендаци болохын тулада гурбанай хоёр хуби тухай голос суглуулаагүй байшоо.

Тус комисси болбол эб найрамдалай договорой проектын Итальянска колонинууд тухай 17-дохи статьяе зүбшэн хэлсэлгэдэ оролһон байгаа.

Итальянска колонинуудай проблемэнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ

Итальянска колонинуудай проблемэ тушаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй нэгэн һаналтай шиидхэбэри гаргажа шадаагүй байһыень һануулъя. Тиимэ ушарһаа энэ проблемые шиидхэлгэ нэгэ жэлээр хойшолуулагдаа һэн. Италитай хэгдэхэ договорой проектын 17-дохи статья соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

1. Итали болбол Африкада байгаа Итальянска территориальна эзэмдэлгэнүүдһээ тусхайлан хэлэбэл Ливи Эритрея болон Итальянска Сомали гэдэгүүдые эзэрхэхэ бүхы **эрхэеэ эдлэхэеэ болихо байна.**

2. Тэдэнэй хуби заяае эсэслэн шиидхэхэ саг хүртэр дурсагдаһан газар оронууд мүнөөнэйнгөө захиргаан доро байха болоно.

3. Эдэ газар оронуудай эсэсэй хуби заяае энэ договорой хүсэндөө ороһон сагһаа хойшо нэгэ жэлэй турша соо ССР Союзай, Нэгэдэмэл Королевствын, Америкын Холбоото Штадуудай ба Франциин правительствонууд хамтаржа шиидхэхэ болоно....“

Комисси болбол Итальянска колонинуудай проблемэнүүдые зүбшэн хэлсэлгые энэ асуудал тушаа Итальянска делегациин хэлэһэн мэдүүлгэһээ эхилбэ. Италиин түлөөлэгшэ Бономи үгэ хэлэхэдээ эб найрамдалай договорой проект соо Италиин колонинуудые эзэрхэхэ эрхэ эдлэхэ ябадалые болюулха гэһэниие буруушааһан байгаа. Тиихэ зуураа Бономи болбол Итальянска колонинууд тухай асуудалые шиидхэхэ хэрэгые нэгэ жэлээр хойшолуулха болоо юм һаа, тэрэниие английска ба француузска сэрэгэй захиргаанай мэдэлһээ болюулжа, Итальянска гражданска захиргаанай мэдэлдэ дамжуулан үгэхые гуйһан байха юм.

Итальянска зонхилхы тушаалтанай империалистическа үзэлые элирхэйлэн хэлэгшэ болохо—Бономи хадаа Итали гээшэ эзэлэн абаһан Африкын газар нютагуудта экономическэ ба культурна үүргэ дүүргэһэн юм гэжэ олон юумэ шашаба. Зүгөөр тэндэхи зон ие шэрүүн хатуугаар богоолшолһон Итальянска колониальна булимтаралганuудай түүхэ домогойнь шуһата муухай хуудаһанууд тухай абяа аниргүй үнгэрһэниинь ойлгостой. Бономиин хэлэһэн үгэнь бүхыдөө урдын Италиин ябуулжа байһан империалистическэ политикые зүбшүүлхэ гэһэн һэдэлгэ болоно Фашистска ёһо гуримай ямар байһан тухай Бономи халта мүлгэ хэлээд үнгэрбэ.

Египедэй делегат Васыф Гали-паша гэгшэ Италида табиха Египедэй территориальна эрилтэнүүдые тодорхойлон хэлэбэ Египет хадаа Массауа гэжэ порт болон Эритрейн бусад территориие, Джерабуб гэдэг оазис болон Соллум гэдэг газарые абаха һанаатай.

Эфиопиин түлөөлэгшэ болбол Эфиопидо эсэргүү Итальянска агрессидэ наһан үедэнь эсэс табихые эрибэ. Энэ агресси болбол гансал фашизмын үрэ болоно бэшэ, тэрэ хадаа фашистска байдалһаа урда тээшье хэгдээ һэн. Итали болбол Эфиопиие үгы хэжэ, тэрэниие Итальянска колони болгохо гэжэ хэзээ үнинһөө хойшо эрмэлзэжэ байба. 1935 ондо Эфиопидо Италиин добтолһон ябадал хадаа олон жэлэй драмын һүүлшын актнь болоһон юм.

Эритреидэ эзэрхэхэ ябадалаа үргэлжэлүүлхэ ямаршье үндэһэ баримта Италида байхагүй. Тиихын тулада этническэшье, экономическэшье мүн бусад ямар нэгэн шухала шалтагааншье итальянска правительствода байхагүй. Эритрея болбол Эфиопидо эсэргүү агресси хэхын тулада Италида мэшил болзань болодог бэлэй.

Дам саашаа Эфиопско делегат болбол Эритреяе Эфиопитой нэгэдүүлхэ гэһэн ушар баримтануудые харуулба. Эфиопиин правительство хадаа энэ нэгэдүүлгые дары түргэн бэелүүлхые гуйна гэбэ.

Бразилиин түлөөлэгшэ болбол бразильска делегациин оруулһан заһабариие үмөөрэжэ хэлэбэ, тэрэнэй удхань юу байгааб гэхэдэ Ливидэ (Киренайкаһаа бэшээрынь) Эритрейя ба Итальянска Сомалида уласхоорондын харгалжалга тогтоогдохо, тиихэдээ тэдэниие хүтэлхэ хэрэг Италида даалгагдаха ёһотой гэһэн байгаа.

Мүн тэрэшэлэн Шэнэ Зеландиин түлөөлэгшэ заседани дээрэ үгэ хэлэжэ Итали хадаа Ливи, Эритрея болон Итальянска Сомалиие эзэрхэхэ бухы эрхэ эдлэхэеэ болихо ба эдэ территоринуудай хуби заяан тухай асуудалые Нэгэдэмэл Нацануудай организациин Генеральна Ассамблея шиидхэхэ ёһотой гэжэ дурадхаба. Энээнэй урда тээ Шэнэ-Зеландска делегаци урдын Итальянска колонинуудые английска сэрэгэй захиргаанай мэдэл доро үлөөхые дурадхажа байгаа бэлэй.

Амгалан тайбанай конференциин комиссинуудта

ПАРИЖ, сентябриин 24. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнуудай талаар комисси мүнөөдэр Италитай баталагдаха ёһотой эб найрамдалай договорой проектын итальянска колонинууд тухай асуудал тушаа 17-дохи статьяе зүбшэн хэлсэлгые үргэлжэлүүлбэ.

Югославиин ба Канадын түлөөлэгшэд Эритрей гэдэг газарые Эфиопидо үгэхэ тухай Эфиопиин делегациин дурадхалые дэмжэбэ. Хитадай делегаци Ливидэ бэеэ дааһан эрхые дары олгохо тухай гү, али тэрэниие Нэгэдэмэл Нацануудай организациин харгалзалгада үгэхын түлөө хэлэбэ. США-гэй ба Бельгиин делегадууд Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые дэмжэбэ. Урда-африканска түлөөлэгшэ итальянска колонинууд байһан газарнуудай хуби заяае эсэслэн шиидхэхэ хэрэгтэ Урда-африканска союзые хабаадуулхые эрибэ. Австралийска делегат Ходсон гэгшэ өөрынгөө урдын заншалаар демагогическа үгэ хэлэбэ. Тэрэ болбол итальянска урдын колонинуудай хуби заяае шиидхэхэ хэрэгые эб найрамдалай договорой проектээр хараалагдаһанай еһоор Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ бэшэ, харин долоон хүнүүдһээ бүридэһэн комитедэй үзэмжэдэ үгэхэ гэжэ һайшаан дурадхаба. Энэ комитедэй состав соо 4 державануудай түлөөлэгшэдэй хажуугаар эб найрамдалай конференцеэр һунгагдаһан үшөө гурбан түлөөлэгшэд оролсохо еһотой гэбэ. Хэрбээ тиимэ органой хэлсээн туйлажа шадаагүй һаань, итальянска колонинууд тухай асуудалые шиидхэхын тулада эб найрамдалай конференциие дахин зарлаха гү, али энэ асуудалые Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин үзэмжэдэ үгэхэ гэжэ Ходсон дурадхаба.

Советскэ делегат Вышинский Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй проектые хамгаалжа өөрынгөө хэлэһэн богонихон үгэ соо австралийска делегадта хатуу харюу үгэбэ.

—Австралийска делегациин позици хадаа Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэридэ эсэргүүсэһэн позици мүн гээшэ,—гэжэ Вышинский хэлэбэ.—Австралийска делегаци болбол эдэ шиидхэбэринүүдтэ эсэргүү буруушаалгануудые зореон табижа тэдэниие эбдэхэ зорилготой элдэб һэдэлгэнүүдые гаргана. Австралийска делегаци болбол итальянска колонинууд тухай асуудалые дүрбэн державанууд бэшэ, харин долоон державанууд шиидхэхые, энэнэй урда тээ дүрбэн державануудай итальянска колонинууд тушаа хэлсээн туйлажа шадаагүй байһан дээрэһээ үндэһэлжэ дурадхана гээшэ. Гэбэшье, дүрбэн державануудай хэлсээн туйлажа шадаагүй байхада аяар долоон державанууд хайшан гээд хэлсээн туйлажа шадаха юм. Хэрбээ 7 державануудай хоорондоо хэлсээн туйлажа шадаагүй һаа, Ходсоной һанамжаар, энэ асуудалые 21 державануудай конференциин үзэмжэдэ дамжуулан үгэхэ болоно. Теэд, эдэ 21 державанууд хоорондоо зүбшэжэ шадаагүй һаань энэ асуудалые Нэгэдэмэл Нацануудай организацида гэхэ гү, али 51 нацануудай үзэмжэдэ үгэхэ болоно гээшэ гү?

Эндэ үнэн удхань хаана гээшэб?—гэжэ Вышинский асууба.—Австралийска дурадхалда үнэн удха харагданагүй.

Вышинский өөрынгөө үгые советскэ делегаци Министрнүүдэй Соведэй дурадхалые арсана гэжэ зальжа үгээ дүүргэбэ.

Сэрэгэй комиссиин заседани дээрэ Болгарска хилые демилитаризацилха тухай грекскэ дурадхал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Грекскэ делегациин энэ үндэһэ һууригүй ба үнэн зүб бэшэ эрилтэнүүдые буруушаан Советскэ Союзай, Югославиин, Чехословакиин, Польшын делегацинуудай түлөөлэгшэдэй үгэ хэлэһэн байбашье, грекскэ делегаци өөрынгөө дурадхалые баталуулхын түлөө баадхан дабтаба. Теэд энэ дурадхалынь Америкын Холбоото Штадуудай ба Франциин делегадуудаар дэмжэгдэбэ.

Энэ асуудалда Австралиин, Урда-африканска союзай ба Шэнэ-Зеландиин делегацинуудай позициие тэмдэглэхэ зэргэтэй байна. Италитай баталагдаха еһотой эб найрамдалай договорой сэрэгэй статьянуудые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, эдэ оронуудай делегадууд Италида тохогдохо еһотой сэрэгэй хизаарлалгын хэм хэмжээ баадхахые дурадхаһаниинь хэнээшье мэдэхээр байна. Тэдэнэр өөһэдынгөө дурадхалнуудые «үнэн зүбтэй хандалгын» тухай шанга шанга үгэнүүдээр баталһан байнад. Мүнөө болоходо Австралиин, Урда-африканска союзай ба Шэнэ Зеландиин делегадууд үнэн зүбтэй хандалга тухай мартажа, үнэн зүбтэй бэшэ грекскэ эзэрхэлгын эрилтэнүүдые дэмжэхэ зам дээрэ ороод байна.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй нэгэн һаналта шиидхэбэриие хүмэрюулэгшэ грекскэ дурадхалнуудые аршалһан Америкын Холбоото Штадуудай, Великобритани ба Франциин делегацинуудай позици тон ехэ гайхалтай болоно.

Грекскэ эрилтэнүүдэй тон үндэһэгүй ба үнэн зүбтэй бэшэ байһаниинь үшөө юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ Англо-Американска блогой делегацинуудтай ходоодоо хамта голосоваллаг Бразилиин делегат хүртэрөө мүнөөдэр голосованиин урда тээ үгэ абажа, грекскэ делегациин дурадхалай үнэн зүб бэшэ байһан туладань тэрэниие дэмжэхэгүйб гэжэ мэдүүлбэ.

Голосованиин эсэстэ Грециин дурадхал абтаба. Теэд комиссиин членүүдэй дуунуудай гурбанай хоёр хубиһаа үсөөниие суглуулһан таладаа энэ һайшаан дурадхал гэжэ тоологдохогүй еһотой болоно.

Болгарида, Финляндида хабаатай экономическэ асуудалнуудай талаар комиссиин мүнөөдэрэй заседани бүхыдөө шахуу Германиин ба тэрэнэй союзнигуудай территоринууд дээрэ байгаа Румынска зөөриин хуби заяан тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаба.

Советскэ делегаци Германиин ба тэрэнэй союзнигуудай территоринууд дээрэ байгаа румынска зөөри тушаа хизаарлалгануудые болюулха ба румынска зөөриин эзэдэй эрхые дахин һэргээжэ олгохо гэжэ дурадхаба. Тэрээнһээ гадна советскэ делегаци болбол 1944 оной августын 24-эй һүүлээр хүсөөр гү, али баалалтаар Румыниһээ абтаһан ба мүнөө Германида байгаа румынскэ зөөриие бусаажа абаха эрхые Румынида үгэхэ гэжэ дурадхаба. Энэ бусаалга сэрэгэй хуулинуудай заабаряар хэгдэхэ еһотой. Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Геращенко гэгшэ Румыни болбол илангаяа союзнигуудай талада орожо дайнда ороһонойнгоо һүүлээр Германида саг үргэлжэ дээрмэдэгдэһэн байна гэжэ һануулба. США, Великобритани ба Франциин делегацинууд Румынитэй баталагдаха еһотой эб найрамдалай договорой энэ асуудалда хабаатай статьянуудта өөһэдынгөө вариантнуудые дурадхаба. Энэнэй еһоор Румыни болбол Германида ба германска гражданинуудта эрилтэнүүдые, тэрээн со... дые оруулжа, тэрэшэлэн үедэ бии болоһон гээлтэ... долнуудые эрихэ ябадал... еһотой гэгдэнэ. Энэ дура... буруу гээшэ, юуб гэхэд... радхал Германида ба... бал германска фирмэн... жэ эрхэ олгожо, дайнай... тэ юушье түлэнгүйгөөр... абаашаһан эд товарну... түлбэриһөө тэдэнэрые... Энэ дурадхалые СССР, ...ваки ба Белоруссиин т... арсаба. Гэбэшье табанай... байхада юһэн хүнүүдэй... абтаба. Энэ дурадхалнууд... США, Австрали, Канада, Великобритани, Греци, Ин... Зеланди ба Урда-Африка... зай делегацинууд голосо...

Италида хабаатай эко... асуудалнуудай талаар... Италиин территори дээр... үедэ Нэгэдэмэл Нацану... тэрэнэй граждануудай... арилгаһан ба һандаргаһа... Италиин түлэхэ еһотой ко... тухай асуудал зүбшэн хэ... Комисси болбол эб най... договорой проектдэ ору... югославска дурадхалнууда... баталан абаба. Энэ дура... гэжэ хараалнаб гэхэдэ И... бол Итальянска территори... хубиие союзна державану... гэндэ үгэхэ талые бари... нюурнуудые, тэрэшэлэн Н... Нацануудай зэбсэгтэ х... состав соо жагсан дай... түлөө итальянска армиһаа... жэ ошоһон нюурнуудые... хабшахагүй.

Триестын статут тушаа комитедтэ

Триестын статут тушаа комитет аяар арбан заседани хэбэ. Гэбэшье, комитедэй хүдэлмэриин үрэнь мүнөө дээрээ тон бага гэбэл: мүнөө хүртэр хэдэ хэдэхэн хоердохи шатын асуудалнууд шиидхэгдэһэн байна.

Тус комитедэй ядарал бэрхэшээлнүүд юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ США, Великобритани ба Франциин түлөөлэгшэд губернаторта үргэн гэгшын эрхые, Великобританиин колонинуудта губернаторнуудта олгогдоһонтой эрхэтэй тэгшээр үгэхэ тухай өөһэдынгөө эрилтэнүүдые уридшалан шууд баадхан дабтана. Мүнөөдэр Великобританиин түлөөлэгшэ Беннет гэгшын «Британска колониальна системэһээ һургаал абаха юумэн бии» гэжэ тэмдэглэһэниинь, Австралиин түлөөлэгшэ Сффисер гэгшын губернаторын орлогшые томилхо тухай асуудалые шийдхэхэдээ британска доминионуудта тогтоогдоһон практика дээрэһээ хүтэлбэри абаха гэжэ дурадхаһаниинь тэмдэглэмээр байна.

Энэ мэтын хөөрэлдөөнүүдтэ СССР-эй түлөөлэгшэ нүхэр Новиков Триестын сүлөөтэ территори... нион бэшэ юм гэжэ, Ю... түлөөлэгшэ Пьяде гэгшэ Т... даа Африкада хаана нэгэ... һан город бэшэ, харин ү... хойшо тогтоһон демок... заншалнуудтай европейск... гээшэ гэжэ харюу үгэбэ...

Уржадэр, үсэгэлдэр ба... губернаторай хориммжол... (арадай суглаанаар га... хуулинуудые хоримжолхо... торай эрхэ) тухай, Триест... сэдхэхэ хуули засаг туха... наторай тушаалдаа бай... асуудалнууд ба бусад хэ... асуудалнууд зүбшэн х... Триестын сүлөөтэ террито... бернаторска территори»... ябадалые туйлахын түлө... жо байгаа Британска ба... гэн бусад делегацинуудай... шэд Триестдэхи оршон... губернаторай талаһаа са... жын захиргаанай хиналты... гэхэ мэтэшэлэн харуулхые... гаргана гэжэ тэмдэглэхэ... Тусгаарлабал Британска... хадаа губернаторай мэдэл... цейскэ хүсэнүүдые үгэхые...

Уласхоорондын шэнжэлэл

Парижска амгалан тайбанай конференци өөрынгөө хүдэлмэриие үргэлжэлүүлһээр. Комиссинуудай заседанинууд боложо байна. Итало-югославска хилэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэн комисси үгэ хэлэлгэнүүдые дүүргэбэ. Эб найрамдалай договорой проектын статьянуудта табигдаһан энэ асуудал тушаа бүхы заһабаринууд голосовалхада буруушаагдаба. Югославска делегаци болбол тэрэнэй оруулһан заһабаринууд арсагдажа, конференци дээрэ нэгэн һаналта шиидхэбэринүүдые абаха арга бэдэрхын орондо голосовалалгын арга шэлэгдэһэн тулада голосованида тиимэ үрэнүүдтэй бэе барисаатай бэшэ байһанаа мэдүүлбэ.

Венгридэ хабаатай территориальна ба политическэ асуудалнуудай талаар комиссида Чехословакиин территори дээрэ байгша 200 мянган венгернүүдые Эхэ орондонь нүүлгэжэ бусааха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Комиссиин заседани дээрэ Чехословакиин энэ дурадхалые өөрынгөө үгэ соо нүхэр Вышинский хамгаалжа, орониие жэжэрүүлжэ магад зүйлнүүдые зайлуулха гэһэн Чехословакиин хүсэлые үндэһэлжэ харуулба.

Италида хабаатай итальянска колонинуудай хуби заяанай асуудалнууд хэлсэгдэжэ эхилбэ. Заседани дээрэ үгэ хэлэһэн итальянска түлөөлэгшэ Бономи гэгшэ Итали колонинуудтаа «культурна үүргэ» эзэлдэг юм гэхэ мэтэшэлэн олон юумэ дуугарха зуураа, Италиин талаһаа колонинуудые эзэмдэн эдлэхэ ябадалые арсаха гэһэн договорой проект соо табигдаһан зүйлые буруушааба. Колонинууд байһан территоринууд дээрэ эзэрхэхэ эрхээ саашань байлгаха зорилготой итальянецуудай һэдэлгэнүүдые зайсуулхын түлөө Эфиопиин ба Египедэй түлөөлэгшэд хэлэбэд.

Энэ оной ноябрь соо американска парламентда һунгалтанууд болохо юм. Холбоото Штадуудаар ябуулагдажа байгаа «СССР тушаа хатуу курс» гэгшэһээ һанаагаа зобошоһон демократическа кругууд президент Рузвельтын бэелүүлжэ байһан агууехэ оронуудай хамтаран ажаллаха политикые хамгаалнад.

Бирнсын политикые буруушааһан худалдаа наймаанай министр Уоллес гэгшын үгэ Америкада, Англи, ба Францида ехэшэг бусаалган татаба. Минии үгые Трумэн һайшааба гэжэ Уоллесын мэдүүлэмсээрынь зарим газетэнүүд США-гэй гадаадын политикада хубилалта боложо байна гэхэ мэтээр бэшэбэ. Гэбэшье, «Тэрэ хубилалта» болоһоной тухай гайхамшаг мэдээсэл сагһаа урда гарашоо. Юуб гэхэдэ, Бирнсэй хамта Парижда байгаа сенатор Ванденберг гэгшэ «гүрэнэй секретарь» хоерооро байха болоо һаа США политика ябуулжа шадахагүйл гэжэ дураа гутаһан янзатайгаар тэмдэглэбэ. Тэрэ дары Трумэн болбол Уоллесын үгые һайшаагаагүйб, харин тэрэнэй үгэ хэлэхэ эрхэтэй байһаниинь зүбхэн лэ мэдэрээ һэм гэжэ тодорхойлол хэбэ.

Үшөө июниин 23-да Уоллесһээ президентдэ эльгээгдэһэн нюуса ехэшэг бэшэгэй буулгабари сентябриин 17-до американска хэблэлдэ толилогдобо. Хэблэл энэ документые нилээд ехэшэг удхашанартай гэжэ сэгнэнэ, юуб гэхэдэ Уоллес болбол энэ бэшэг соогоо США-гэй зэбсэгжэлгын политикые, атомна бомбо нюусалха политикые, СССР-тэ харша пропаганда гэхэ мэтые буруушаана. Интервенци ба гражданска дайнай дүй дүршэл дээрэһээ ородууд өөһэдынгөө аюулгүй байдалай түлөө тон зүйтэйгөөр һанаагаа зобонод гэжэ Уоллес зааба.

Трумэнтэй хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр Парижска конференциин дүүргэрынь олон зоной дунда дахин үгэ хэлэхээ болибоб гэжэ мэдүүлбэ. Гэбэшье, тушаалһаа гарахые тэрээндэ үглөөдэрынь дурадхагдаһан байна.

Өөрынгөө тушаалые орхиходоо Уоллес хадаа эб найрамдалта байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ бэеэ үгэхые шиидэбэб гэжэ мэдүүлбэ. Сентябриин 20-до радиогоор үгэ хэлэхэдээ, худалдаа наймаанай министрын тушаалһаа гараһан хадаа гадаадын политикын асуудалнууд тушаа урид мэтэшэлэн баагаар дуугай байдагаа мүнөө болихомни гэбэ.

Швейцарида амаржа байһан Черчилль политическэ удхашанартай үгэ хэлэбэ. Европын холбоото штадуудые байгуулха гэһэн хуушанайнгаа антисоветскэ үзэмжые урдаа барижа, Черчилль хадаа Франци ба Германиин хоорондо «Хани барисаа» байгуулхые уряалба.

Француузска хэблэл тэрэнэй үгые ехэ хүйтэнөөр угтаба. «Хуушанайнгаа үһөөе мартаяа» гэһэн Черчиллиин дурадхал һандаргагдаһан Франциин байдалда таархагүй байна. Юуб гэхэдэ Франци хайра гамгүй хатуу дайсанай добтолон ороһониие мартанагүй, тиимэһээ Германитай «хани барисаа» байгуулхые бэшэ, харин рурска нүүрһэ ехээр абахые үлэмжэ оролдоно.

Английска хэблэл урдынгаа премьер-министрын үгые дарууһагаар угтаба. Германиин хабаадалгатайгаар баруунай блок (эбсэл холбоо) байгуулха гэһэн элитэ түсэб гансахан лэ захын реакционернүүдые зоригжуулба. Демократическа хэблэл энэ үгые шанга критикэдэ оруулба. «Таймс» гэжэ лондонско газетэ Черчилль болбол өөрынгөө ороной политикын түлөө харюусалга даахагүй хүн хадаа тиимэ үгэ хэлэбэ гэһэн богонихон ажаглалгаар хизаарлаба.

В. ГРИШАНИН.

Аюулгүйн советтэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 24. (ТАСС). Аюулгүйе хамгаалха соведэй үсэгэлдэрэй заседани дээрэ советскэ делегат Громыко гэгшэ, дайсан бэшэ оронуудай территори дээрэ американска, английска ба бусад сэрэгүүдэй байдаг ушар уласхоорондын ехэшэг эрсалдаануудые гаргажа магад оршон байдалые бии болгоно гэжэ мэдүүлбэ. Громыко гэгшэ американска сэрэгүүдэй Хитадта, Исландида, Панамада ба Бразилида байдагые, английска сэрэгүүдэй Египедтэ, Индонезидэ, Иракада ба Грецидэ байдагые тэмдэглэжэ соведэй талаһаа анхарал хандуулха еһотой оршон байдалай жэшээнүүд эдэ мүн болоно гэжэ зааба. Эдэ ба бусад оронуудта тиимэ сэрэгүүдэй байдаг ба элдэб ябуулганuудые хэдэг ушар тус оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралдаһан ябадал болохоһоо гадна, уласхоорондын эб найрамдалта ба аюулгүйн байдалай проблемэтэй холбоотой байна гэжэ харуулһан олонтоото баримтануудые зааба. Тиимэһээ дайсан бэшэ оронуудай территори дээрэ байгаа сэрэгүүд ба бусад зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй тоонууд ба байһан газарнууд тухай мэдээсэлые үгэхыень Нэгэдэмэл Нацануудай организациин членүүдтэ дурадхаха еһотой гэһэн Советскэ Союзай дурадхалые хаража үзэхэ ба һайшаахые Громыко уряалба.

Английска түлөөлэгшэ Кадоган гэгшэ США-гэй түлөөлэгшэ Джонсон гэгшын, австралийска түлөөлэгшэ Хэзлак гэгшын, Голландска түлөөлэгшэ Ван Клеффенс гэгшын ба Бразил... лөөлэгшэ Веллоз гэгшын... гэтэйгээр Советскэ Союз... халые миншье хаража ү... сажа үгэ хэлэбэ. Совет... далые хаража үзэхэ еһо... гэхэдэ Советскэ Союз... „пропаганда хэхэ зорилго... табиба гэжэ Кадоган мэд...

Англиие аягүй байдалд... жа магад асуудал совед... табигдамсаарынь английск... лэгшэд „пропаганда“ гэһ... яан ходоодоо шахуу тата... энээндэ харюу болгон... хэлэбэ.

Теэд, энэ асуудалые... зүйлдэ оруулха гү, али... гэжэ шиидхэнгүйгөөр со... седани хаагдаба. Энэ засе... рэ үгэнүүдэй хэлэгдэ... Польшын түлөөлэгшэ Ла... шэ Громыкын дурадхалы... жэ, энэ асуудалые хэлсэ... оруулха еһотой һэн гэба.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖ...

МҮНӨӨДЭР

ЭРДЭМДЭ

«Балерина»

2, 4, 6, 8, ба 10 часта эхилхэ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23, ответ. секретаря—3-23; отделоз: партийной и комсомольской жизни сельского хозяйства—3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (з зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00704 Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР